

RAPORT Z WIZYTACJI (ocena programowa – profil ogólnoakademicki)

dokonanej w dniach 12 – 13 marca 2016 r. na kierunku *ekonomia* prowadzonym na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim w formie studiów niestacjonarnych w Wyższej Szkole Ekonomicznej w Białymstoku

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: prof. dr hab. Tadeusz Kufel – członek PKA

członkowie:

- prof. dr hab. Stefan Wrzosek – członek PKA
- prof. dr hab. Marek Lisiński - członek PKA
- mgr Hanna Chrobak-Marszał – ekspert ds. wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia
- Łukasz Pietrzykowski – ekspert PKA – przedstawiciel Parlamentu Studenckiego RP

INFORMACJA O WIZYTACJI I JEJ PRZEBIEGU

Wizytacja Wyższej Szkole Ekonomicznej (WSE) w Białymstoku na kierunku *ekonomia* odbyła się z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2015/2016. Wizytacja tego kierunku studiów odbyła się po raz trzeci. Ostatnia ocena programowa na tym kierunku odbyła się w roku 2009 i zakończyła wydaniem oceny pozytywnej (Uchwała PKA Nr 22/8/2009 z dnia 22 października 2009 r.). Uczelnia dostosowała się do uwag zespołu oceniającego z poprzedniej wizytacji a w szczególności rozwinęła wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia .

Obecna wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z procedurą oceny obowiązującą w Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Wizytacja ta została poprzedzona zapoznaniem się Zespołu Oceniającego z raportem samooceny przedłożonym przez Uczelnię. Zespół Oceniający odbył także spotkanie organizacyjne w celu omówienia wykazu spraw wymagających wyjaśnienia z władzami Uczelni i ocenianej jednostki oraz ustalenia szczegółowego harmonogramu przebiegu wizytacji; dokonano także podziału zadań pomiędzy członków Zespołu. Natomiast raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie raportu samooceny, a także dokumentacji przedstawionej w toku wizytacji, hospitacji zajęć dydaktycznych, analizy losowo wybranych prac dyplomowych oraz zaliczeniowych, wizytacji bazy naukowo-dydaktycznej, a także spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni i Wydziału, pracownikami oraz studentami ocenianego kierunku, Samorządem Studenckim, pracownikiem Biura Karier, przedstawicielem Kół Naukowych, z osobami i gremiami odpowiedzialnymi za wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia. a także z interesariuszami zewnętrznymi, tj. przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego.

Przed zakończeniem wizyty dokonano wstępnych podsumowań, sformułowano uwagi i zalecenia, o których Przewodniczący Zespołu poinformował Władze Uczelni i Wydziału na spotkaniu podsumowującym.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

**OCENA SPEŁNIENIA KRYTERIÓW OCENY PROGRAMOWEJ DLA KIERUNKÓW
STUDIÓW O PROFILU OGÓLNOAKADEMICKIM**

Kryterium oceny	Ocena końcowa spełnienia kryterium				
	wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
1. Jednostka sformułowała koncepcję kształcenia i realizuje na ocenianym kierunku studiów program kształcenia umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia		X			
2. Liczba i jakość kadry naukowo-dydaktycznej oraz prowadzone w jednostce badania naukowe zapewniają realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia		X			
3. Współpraca z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym w procesie kształcenia		X			
4. Jednostka dysponuje infrastrukturą dydaktyczną i naukową umożliwiającą realizację programu kształcenia o profilu ogólnoakademickim i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia, oraz prowadzenie badań naukowych		X			
5. Jednostka zapewnia studentom wsparcie w procesie uczenia się, prowadzenia badań i wchodzenia na rynek pracy		X			
6. W jednostce działa skuteczny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zorientowany na ocenę realizacji efektów kształcenia i doskonalenia programu kształcenia oraz podniesienie jakości na ocenianym kierunku studiów		X			

1. Jednostka sformułowała koncepcję kształcenia i realizuje na ocenianym kierunku studiów program kształcenia umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.

1.1. Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku studiów jest zgodna z misją i strategią rozwoju uczelni, odpowiada celom określonym w strategii jednostki oraz w polityce zapewnienia jakości, a także uwzględnia wzorce i doświadczenia krajowe i międzynarodowe właściwe dla danego zakresu kształcenia.*

1.2. Plany rozwoju kierunku uwzględniają tendencje zmian zachodzących w dziedzinach nauki i dyscyplinach naukowych, z których kierunek się wywodzi, oraz są zorientowane na potrzeby otoczenia społecznego, gospodarczego lub kulturalnego, w tym w szczególności rynku pracy.

1.3 Jednostka przyporządkowała oceniany kierunek studiów do obszaru/obszarów kształcenia oraz wskazała dziedzinę/dziedziny nauki oraz dyscyplinę/dyscypliny naukowe, do których odnoszą się efekty kształcenia dla ocenianego kierunku.

1.4. Efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku studiów są spójne z wybranymi efektami kształcenia dla obszaru/obszarów kształcenia, poziomu i profilu ogólniakademickiego, do którego/których kierunek ten został przyporządkowany, określonymi w Krajowych Ramach Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego, sformułowane w sposób zrozumiały i pozwalający na stworzenie systemu ich weryfikacji. W przypadku kierunków studiów, o których mowa w art. 9b, oraz kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, o którym mowa w art. 9c ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.), efekty kształcenia są także zgodne ze standardami kształcenia określonymi w przepisach wydanych na podstawie wymienionych artykułów ustawy. Efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku studiów, uwzględniają w szczególności zdobywanie przez studentów pogłębionej wiedzy, umiejętności badawczych i kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej, na rynku pracy, oraz w dalszej edukacji.*

1.5 Program studiów dla ocenianego kierunku oraz organizacja i realizacja procesu kształcenia, umożliwiają studentom osiągnięcie wszystkich zakładanych efektów kształcenia oraz uzyskanie kwalifikacji o poziomie odpowiadającym poziomowi kształcenia określonemu dla ocenianego kierunku o profilu ogólniakademickim.*

1.5.1. W przypadku kierunków studiów, o których mowa w art. 9b, oraz kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, o którym mowa w art. 9c ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, program studiów dostosowany jest do warunków określonych w standardach zawartych w przepisach wydanych na podstawie wymienionych artykułów ustawy.

1.5.2 Dobór treści programowych na ocenianym kierunku jest zgodny z zakładanymi efektami kształcenia oraz uwzględnia w szczególności aktualny stan wiedzy związanej z zakresem ocenianego kierunku.*

1.5.3. Stosowane metody kształcenia uwzględniają samodzielne uczenie się studentów, aktywizujące formy pracy ze studentami oraz umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, w tym w szczególności w przypadku studentów studiów pierwszego stopnia - co najmniej przygotowanie do prowadzenia badań, obejmujące podstawowe umiejętności badawcze, takie jak: formułowanie i analiza problemów badawczych, dobór metod i narzędzi badawczych, opracowanie i prezentacja wyników badań, zaś studentom studiów drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich – udział w prowadzeniu badań w warunkach właściwych dla zakresu działalności badawczej związanej z ocenianym kierunkiem, w sposób umożliwiający bezpośrednie wykonywanie prac badawczych przez studentów.*

1.5.4. Czas trwania kształcenia umożliwia realizację treści programowych i dostosowany jest do efektów kształcenia określonych dla ocenianego kierunku studiów, przy uwzględnieniu nakładu pracy studentów mierzonego liczbą punktów ECTS.

1.5.5. Punktacja ECTS jest zgodna z wymaganiami określonymi w obowiązujących przepisach prawa, w szczególności uwzględnia przypisanie modułom zajęć powiązanych z prowadzonymi w uczelni badaniami naukowymi w dziedzinie/dziedzinach nauki związanej/związanych z ocenianym kierunkiem więcej niż 50% ogólnej liczby punktów ECTS.*

1.5.6. Jednostka powinna zapewnić studentowi elastyczność w doborze modułów kształcenia w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS wymaganej do osiągnięcia kwalifikacji odpowiadających poziomowi kształcenia na ocenianym kierunku, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej.*

1.5.7. Dobór form zajęć dydaktycznych na ocenianym kierunku, ich organizacja, w tym liczebność grup na poszczególnych zajęciach, a także proporcje liczby godzin różnych form zajęć umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, w szczególności w zakresie pogłębionej wiedzy, umiejętności prowadzenia badań oraz kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej. Prowadzenie zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość spełnia warunki określone przepisami prawa.*

1.5.8. W przypadku, gdy w programie studiów na ocenianym kierunku zostały uwzględnione praktyki zawodowe, jednostka określa efekty kształcenia i metody ich weryfikacji, oraz zapewnia właściwą organizację praktyk, w tym w szczególności dobór instytucji o zakresie działalności odpowiednim do celów i efektów kształcenia zakładanych dla ocenianego kierunku oraz liczbę miejsc odbywania praktyk dostosowaną do liczby studentów kierunku.

1.5.9. Program studiów sprzyja umiędzynarodowieniu procesu kształcenia, np. poprzez realizację

programu kształcenia w językach obcych, prowadzenie zajęć w językach obcych, ofertę kształcenia dla studentów zagranicznych, a także prowadzenie studiów wspólnie z zagranicznymi uczelniami lub instytucjami naukowymi.

1.6. Polityka rekrutacyjna umożliwia właściwy dobór kandydatów.

1.6.1. Zasady i procedury rekrutacji zapewniają właściwy dobór kandydatów do podjęcia kształcenia na ocenianym kierunku studiów i poziomie kształcenia w jednostce oraz uwzględniają zasadę zapewnienia im równych szans w podjęciu kształcenia na ocenianym kierunku.

1.6.2. Zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się na ocenianym kierunku umożliwiają identyfikację efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów oraz ocenę ich adekwatności do efektów kształcenia założonych dla ocenianego kierunku studiów. *

1.7. System sprawdzania i oceniania umożliwia monitorowanie postępów w uczeniu się oraz ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia.*

1.7.1. Stosowane metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia są adekwatne do zakładanych efektów kształcenia, wspomagają studentów w procesie uczenia się i umożliwiają skuteczne sprawdzenie i ocenę stopnia osiągnięcia każdego z zakładanych efektów kształcenia, w tym w szczególności w zakresie pogłębionej wiedzy, umiejętności prowadzenia badań oraz kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej, na każdym etapie procesu kształcenia, także na etapie przygotowywania pracy dyplomowej i przeprowadzania egzaminu dyplomowego, oraz w odniesieniu do wszystkich zajęć, w tym zajęć z języków obcych.

1.7.2. System sprawdzania i oceniania efektów kształcenia jest przejrzysty, zapewnia rzetelność, wiarygodność i porównywalność wyników sprawdzania i oceniania, oraz umożliwia ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia. W przypadku prowadzenia kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość stosowane są metody weryfikacji i oceny efektów kształcenia właściwe dla tej formy zajęć.*

1. Ocena kryterium 1 – w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema i trzema cyframi.

1.1

Koncepcja kształcenia kierunku *ekonomia* odzwierciedla kluczowe kompetencje Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Białymstoku. Są nimi: indywidualne podejście do studenta, doświadczenie w pozyskiwaniu i realizacji projektów ze środków Unii Europejskiej czy zdolność do efektywnej i skutecznej współpracy z otoczeniem zewnętrznym. Czynniki te w połączeniu z zasobami Szkoły determinują realizację przyjętych efektów kształcenia tak w zakresie wiedzy i umiejętności ale również tych dotyczących kompetencji społecznych.

Tak zdefiniowana tożsamość kierunku wpisuje się w misję WSE, którą jest kształcenie studentów na miarę potrzeb społeczeństwa informacyjnego i zrównoważonej gospodarki opartej na wiedzy, rozwój własnej kadry naukowo-dydaktycznej, współpraca ze środowiskiem akademickim w regionie, kraju i zagranicą oraz tworzenie warunków do współpracy sfery nauki i biznesu oraz transferu wiedzy i innowacji.

Strategia WSE definiuje cztery następujące cele strategiczne: kształcenie studentów na miarę potrzeb społeczeństwa informacyjnego i zrównoważonej gospodarki opartej na wiedzy, rozwój własnej kadry naukowo-dydaktycznej, współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym oraz dywersyfikacja działalności stosownie do wyzwań lokalnego rynku. W strategii identyfikuje się cele horyzontalne, którymi są: jakość, rozwój, innowacje i umiędzynarodowienie. One są wyznacznikami realizacji celów strategicznych. Pierwszy cel strategiczny dotyczący kształcenia studentów jest uszczegółowiony całą wiązką zadań. WSE formułuje ich następującą sekwencję:

- systematyczne prowadzenie sondaży rynku edukacyjnego i rynku pracy w celu dostosowania oferty do rzeczywistych potrzeb gospodarki,
- weryfikacja programów studiów, prowadząca do ich stałego doskonalenia,
- zapewnienie wewnętrznego systemu zarządzania jakością kształcenia,
- tworzenie i rozwijanie oferty studiów podyplomowych oraz szkoleń,
- dostosowanie efektów kształcenia do potrzeb rynku pracy oraz dbałość o zgodność efektów kształcenia z programem oraz wymaganiami Krajowych Ram Kwalifikacji,
- określenie warunków kształcenia na odległość oraz stworzenie odpowiedniej infrastruktury,

- prowadzenie wymiany zagranicznej studentów i nauczycieli akademickich, w tym szczególne otwarcie na studentów z Białorusi i Ukrainy,
- dbałość o odpowiednią infrastrukturę niezbędną do realizacji procesu dydaktycznego,
- organizacja staży studenckich w przedsiębiorstwach,
- wspomaganie rozwoju kół naukowych i stowarzyszeń studenckich,
- udział kół naukowych w badaniach i projektach realizowanych w WSE.

Po analizie Raportu Samooceny, innej przedłożonej przez Uczelnię dokumentacji oraz pozyskanych w toku akredytacji informacji można z pełnym przekonaniem stwierdzić, że zadania te wyznaczają realizowaną przez Uczelnię koncepcję kształcenia na kierunku *ekonomia*.

Obecny kształt programów i planów kształcenia na kierunku *ekonomia* zakłada, że absolwenci będą wyposażeni w kompetencje na rynku pracy i w życiu społecznym odpowiednie do wymagań zrównoważonej gospodarki opartej na wiedzy. Zgodnie z polityką jakości kształcenia, która także wspiera realizację przyjętej przez Uczelnię koncepcji kształcenia na kierunku *ekonomia*, Uczelnia szczególną uwagę zwraca na dostosowanie swej oferty kształcenia do potrzeb interesariuszy w taki sposób, aby zapewnić studentom nowoczesne wykształcenie, stwarzające dobre podstawy do wejścia na rynek pracy. Dotyczy to potrzeby koncentracji nie tylko na wysokiej jakości kształcenia, ale także na rozwijaniu kwalifikacji i postaw pozwalających na szybkie reagowanie na zmiany. Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Białymstoku pozostaje otwarta na inne możliwe formy współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Ma także aspiracje do tego, by mieć opinię miejsca przyjaznego pracownikom.

1.2.

Plany rozwoju kierunku wiążą się z koniecznością przejścia na profil praktyczny. Rozpoczęły się już prace przygotowawcze: Senat uchwalił kierunkowe efekty kształcenia dla profilu praktycznego, nadal trwają prace nad budową programu kształcenia.

Dla profilu ogólnoakademickiego obserwowano wprowadzanie kolejnych specjalności i rezygnacja z tych rzadko wybieranych przez studentów. Funkcjonują specjalności typowo ekonomiczne: Ekonomika biznesu (III/II°), Ekonomika i zarządzanie organizacjami (II/II°), International Economics and Business Management (II/II°), Ekonomika i zarządzanie firmą (III/I^o); specjalności o finansowym nachyleniu: Rachunkowość i systemy fiskalne (II, III/I^o, II°), Finanse i bankowość (III/II°), specjalności o zarządczym nachyleniu: Transport i logistyka (II, III/I^o, II°), Zarządzanie organizacjami (III/II°). Z ośmiu funkcjonujących specjalności tylko 4 typowo ekonomiczne są dobrze związane z kierunkowymi efektami kształcenia. Przy budowaniu profilu praktycznego należy zachować większą spójność kierunkowych efektów kształcenia z efektami przedmiotów specjalnościowych.

1.3

Uchwała nr 24/2014 Senatu Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Białymstoku z dnia 10.09.2014 r. określiła efekty kształcenia na kierunku *ekonomia* zarówno na studiach I jak i II stopnia, które zostały przyporządkowane do obszaru nauk społecznych w dziedzinie nauk ekonomicznych i w jednej dyscyplinie *ekonomia*. Obszarowi temu zostało przyporządkowane 100% punktów ECTS w programach kształcenia. Zdefiniowane kierunkowe efekty kształcenia szeroko odnoszą się do zagadnień jednej dyscypliny *ekonomii*, ale kierunkowe efekty K_W13 i K_U07 nawiązują do dyscypliny *nauki o zarządzaniu*, a także *finansów* (K_W13 - Zna ogólne zasady tworzenia i rozwoju form indywidualnej przedsiębiorczości, wykorzystującej wiedzę z zakresu ekonomii, zarządzania, finansów i rachunkowości; K_U07 - Umiejętność - Prawdłowo posługuje się systemami normatywnymi oraz wybranymi normami i regułami (prawnymi, zawodowymi, moralnymi, etycznymi) w celu rozwiązania konkretnego zadania z zakresu zarządzania, finansów i rachunkowości). Część treści kształcenia także nawiązują do dyscyplin: *nauki o zarządzaniu* i *finansów*, co oznacza, że należałoby przypisać kierunkowe efekty kształcenia do tych dyscyplin.

1.4.

Kierunkowe efekty kształcenia są spójne z wybranymi efektami kształcenia dla obszaru nauk społecznych, odpowiednich poziomów kształcenia na profilu ogólnoakademickim, gdyż uszczegóławiają efekty obszarowe odnosząc je do odpowiednich dyscyplin naukowych w tym przede

wszystkim do dyscypliny ekonomia .. Na studiach I stopnia sformułowano 19 kierunkowych efektów kształcenia w zakresie wiedzy, 10 w zakresie umiejętności oraz 8 w zakresie kompetencji społecznych; na studiach II stopnia odpowiednio 16, 10 i 7 kategorii efektów. Efekty kierunkowe odpowiadają wszystkim efektom obszarowym.

Zdefiniowane specjalności są realizowane poprzez zbiór przedmiotów bezpośrednio powiązanych z kierunkowymi efektami kształcenia. Dla studiów I i II stopnia zdefiniowano 6 specjalności:

1. Ekonomia i bezpieczeństwo informacji,
2. Inwestycje i rynek nieruchomości,
3. Ekonomia i zarządzanie organizacjami,
4. Rachunkowość i system fiskalny,
5. Finanse i bankowość,
6. Transport i logistyka.

Pierwsze trzy specjalności (1-3) ściśle wiążą się z kierunkowymi efektami kształcenia dla ocenianego kierunku, a specjalności (4-6) wiążą się z dyscyplinami do których nie przypisano kierunkowych efektów kształcenia.

Zakładane efekty kształcenia są publikowane na stronie internetowej WSE, w sylabusach przedmiotów (w systemie USOS), a także są każdorazowo przedstawiane studentom na pierwszych zajęciach z danego przedmiotu.

W ocenie studentów efekty kształcenia są zrozumiałe oraz możliwe do zweryfikowania na każdym etapie procesu kształcenia. Zdaniem studentów efekty kształcenia są dostosowane do specyfiki kierunku, z właściwym uwzględnieniem proporcji pomiędzy wiedzą, umiejętnościami i kompetencjami społecznymi. Studenci wskazali, iż zakładane efekty kształcenia przygotowują ich w pełni do podjęcia pracy i dalszej edukacji, a także w znacznym stopniu do prowadzenia badań naukowych.

1.5

1.5.1. Nie dotyczy ocenianego kierunku studiów

1.5.2

Treści programowe na ocenianym kierunku są zgodne z zakładanymi efektami kształcenia oraz uwzględniają aktualny stan wiedzy związanej z zakresem ocenianego kierunku. Budowa specjalności na studiach I i II stopnia: *Rachunkowość i system fiskalny* oraz *Finanse i bankowość* wiążą się z treściami dyscypliny *finanse*, która nie jest wskazywana jako dyscyplina związana z efektami kształcenia. Podobnie wnioski dotyczą specjalności *Transport i logistyka*, która w swoich nazwach nawiązuje do dwóch innych kierunków studiów i wiąże się z dyscyplinami, które nie są wskazywane jako dyscypliny związane z efektami kształcenia, to jest *nauk o zarządzaniu* oraz *transportu*.

Aktualność, a także adekwatność treści programowych i efektów przedmiotowych z zakładanymi kierunkowymi efektami kształcenia jest weryfikowana poprzez przegląd składanych sylabusów oraz bieżące doskonalenie w ramach procesu ewaluacji efektów kształcenia. Na podstawie wyników analiz w ramach procedur WSZJ koordynatorzy przedmiotów weryfikują sylabusy w odniesieniu do treści programowych przedmiotu, zalecanej literatury oraz metod kształcenia, a także sposobu weryfikacji efektów kształcenia. Dzięki temu systematycznie uwzględniają oni w treściach kształcenia najaktualniejszy stan wiedzy.

1.5.3.

Efekty kształcenia są osiągane dzięki adekwatnym do ich istoty formom zajęć, takim jak: wykłady, ćwiczenia, laboratoria, konwersatoria oraz seminaria. Stosowane metody kształcenia mają charakter aktywizujący oraz uwzględniają samodzielne uczenie się studentów, tj.: analizy przypadków, projekty, dyskusje, rozwiązywanie problemów w grupach. W sylabusach poszczególnych przedmiotów wskazano szczegółowo metody prowadzenia zajęć – np. wykład, dyskusja, praca w grupie, metoda projektów (indywidualnych, grupowych), rozwiązywanie zadań problemowych, pisanie eseju, przygotowanie prezentacji. Wymienione metody w tym w szczególności metoda projektów (indywidualnych, grupowych), rozwiązywanie zadań problemowych, pisanie eseju,

pozwalają uznać iż przygotowują one studentów I i II stopnia do prowadzenia badań, w tym : formułowania i analizy problemów badawczych, doboru metod i narzędzi badawczych, prezentacji wyników badań, W ocenie studentów stosowane formy i metody są adekwatne do zakładanych efektów kształcenia i umożliwiają ich osiągnięcie w zakresie wiedzy, umiejętności i postaw. Zgodnie z regulaminem studiów studenci niepełnosprawni mogą liczyć na dostosowanie metod kształcenia zgodnie ze swoimi potrzebami.

Podczas spotkania ZO PKA ze studentami wskazali oni, iż na studiach I stopnia są oni przygotowani w znacznym stopniu do prowadzenia badań naukowych, a na studiach II stopnia mają możliwość prowadzenia badań wraz z nauczycielami – zwłaszcza w trakcie pracy w kole naukowym.

1.5.4.

Czas trwania kształcenia: 3-letni na studiach I stopnia (180 ECTS) i 2-letni na studiach II stopnia (120 ECTS) umożliwia realizację treści programowych oraz zdobycie adekwatnej wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Dostosowany jest on do efektów kształcenia dla ocenianego kierunku, przy uwzględnieniu nakładu pracy własnej studentów. W sylabusach (w systemie USOS) oszacowano nakład pracy studentów, niezbędny do zaliczenia przedmiotu, zgodnie z zasadami ECTS. Wyliczone nakłady pracy studenta uwzględniają liczbę godzin wymagających bezpośredniego udziału nauczyciela, godzin potrzebnych na wykonanie prac cząstkowych, przygotowanie się do zaliczeń i egzaminu oraz do samodzielnego utrwalania i uzupełniania wiedzy. Oszacowania nakładów pracy wyznaczane jest dla przedmiotów, przy założeniu, że realizacja 1 pkt. ECTS wymaga co najmniej 25 godz. nakładu pracy studenta.

1.5.5.

Punktacja ECTS na kierunku ekonomia jest zgodna z wymaganiami określonymi w obowiązujących przepisach prawa i wynosi dla studiów I stopnia 180 punktów ECTS, a dla studiów II stopnia 120 punktów ECTS, które są rozłożone odpowiednio na studiach I stopnia na 6 i na studiach II stopnia na 4 semestry, w tym na każdy rok przypada nie mniej niż 60 punktów ECTS. Moduły zajęć na kierunku *ekonomia* są powiązane z prowadzonymi na uczelni badaniami naukowymi. Liczba punktów ECTS przypisanych do tych modułów wynosi 102 pkt ECTS, (56% ogólnej liczby punktów) dla studiów pierwszego stopnia oraz 81 ECTS (67%) dla studiów drugiego stopnia. Wyznaczenie tych wartości jest prawidłowe.

1.5.6.

Studenci mają zapewnioną możliwość elastycznego doboru modułów kształcenia w wymiarze minimum 30% - głównie poprzez wybór ścieżki specjalnościowej (6 na studiach I stopnia, 6 na studiach II stopnia – uruchamiane są 2-3 specjalności w zależności od zainteresowania studentów). Ponadto studenci wybierają przedmioty z puli przedmiotów do wyboru oraz seminarium dyplomowe.

Podczas spotkania z ZO PKA studenci pozytywnie ocenili możliwość doboru poszczególnych specjalności/przedmiotów. Wskazali, iż dużym atutem jest uruchomienie specjalności nawet dla grupy 4-5 osobowej, co ich zdaniem pozwala na rzeczywiste realizowanie treści zgodnie z własnymi zainteresowaniami i potrzebami wynikającymi z ich miejsca zatrudnienia.

1.5.7.

Zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku są realizowane głównie w formie wykładów, konwersatoriów oraz ćwiczeń. Sekwencja zajęć przewiduje początkową realizację treści teoretycznych (wykłady), a następnie wykorzystania ich w formie praktycznej (ćwiczenia, wykłady, praca własna studenta).

Podczas spotkania z ZO PKA studenci pozytywnie ocenili dobór form i proporcji zajęć w kontekście możliwości osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia oraz w zakresie realizacji ogólnoademickiego profilu kształcenia. Zdaniem studentów pozytywnym aspektem studiowania w WSE jest wielkość grup studenckich, która pozwala na właściwą współpracę student – nauczyciel – w tym także w zakresie przygotowania do prowadzenia badań naukowych. Regulamin studiów (§9 ust. 9) przewiduje możliwość indywidualizacji procesu kształcenia dla studentów niepełnosprawnych, a §14 i §15 dla studentów wybitnie uzdolnionych – w tym poprzez dobór odpowiednich form i metod kształcenia, a także indywidualną organizację studiów.

Program kształcenia przewiduje prowadzenie zajęć z wykorzystaniem metod kształcenia na odległość – za pomocą platformy Moodle. Podczas spotkania studentów z ZO PKA wskazali oni, iż niewielka część zajęć jest prowadzona z wykorzystaniem tego narzędzia – głównie pojedyncze tematy przedmiotów. Jak ustalił ZO PKA podczas rozmów z Władzami WSE z tej formy kształcenia korzystają głównie studenci obcojęzyczni (w ramach jeden ze specjalności), którzy nie byli obecni na spotkaniu z ZO PKA stąd dokonanie pełnej oceny w tym zakresie jest niemożliwe.

1.5.8.

Program studiów na studiach I stopnia przewiduje realizację 3 tygodniowej praktyki zawodowej. Dla praktyki przygotowano sylabus, a także przypisano zakładane efekty kształcenia i metody ich weryfikacji. Szczegółowy zakres praktyki ustala student w porozumieniu z jednostką, w której realizuje praktykę oraz z pełnomocnikiem ds. praktyk. Praktykę można odbywać w przedsiębiorstwach, instytucjach, organach administracji różnego szczebla, jak też w jednostkach WSE. Uczelnia ma porozumienia ws. praktyk z 6 jednostkami oraz korzysta z programu praktyk w administracji. Ponadto, studenci proponują samodzielnie wybrane jednostki. Każdorazowo zawierana jest umowa z jednostką przyjmującą na praktykę. Nadzór nad praktykami pełni pełnomocnik ds. praktyk, który weryfikuje efekty kształcenia na podstawie dziennika praktyk i sprawozdania oraz opinii z zakładu pracy. Podstawą zaliczenia praktyki zawodowej jest przedstawienie przez studenta sprawozdania z praktyki (dzienniczka praktyk), na podstawie którego Pełnomocnik Rektora ds. Praktyk zawodowych dokonuje weryfikacji osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia i końcowego zaliczenia praktyki. Regulamin praktyk zawodowych przewiduje możliwość zwolnienia studenta z ich odbywania – pod warunkiem udokumentowania pracy zawodowej na stanowisku, którego zakres obowiązków pokrywa się z zakładanymi efektami kształcenia przypisanymi dla praktyk. Na studiach II stopnia nie przewidziano realizacji praktyk zawodowych.

Podczas spotkania studentów z ZO PKA pozytywnie ocenili oni organizację praktyk zawodowych – zwłaszcza pomoc Biura Karier w zakresie poszukiwania potencjalnych miejsc ich realizacji.

1.5.9.

Program studiów przewiduje możliwość uczestnictwa w konwersatoriach w języku angielskim (13 przedmiotów) – głównie w zakresie specjalności realizowanej przez studentów zagranicznych. Studenci realizują także lektoraty z języka obcego. Ponadto WSE zatrudniła pięciu nauczycieli akademickich z zagranicy. Wśród studentów ocenianego kierunku studiuje 32 studentów zagranicznych. Podczas spotkania z ZO PKA studenci pozytywnie ocenili program studiów w zakresie w jakim sprzyja on procesowi internacjonalizacji, w tym możliwość uczestnictwa w zajęciach w języku obcym, poziom lektoratów oraz możliwość studiowania ze studentami zagranicznymi.

1.6.

1.6.1.

Kryteria rekrutacyjne określają Uchwały Senatu WSE Uchwała nr 15/2014 i Uchwała nr 16/2014 z dnia 19 maja 2014 roku. Przyjęcie na studia następuje na podstawie złożenia dokumentów (świadectwo maturalne w przypadku studiów I stopnia lub dyplom ukończenia studiów I stopnia w przypadku ubiegania się o przyjęcie na studia II stopnia), wniesienia opłaty rekrutacyjnej wraz z pierwszą ratą czesnego oraz podpisanie umowy o świadczenie usług edukacyjnych. Pełne informacje w zakresie kryteriów rekrutacyjnych są ogólnodostępne na stronie internetowej WSE. Studenci podczas spotkania z ZO PKA wskazali, że ich zdaniem kryteria rekrutacyjne są adekwatne do ich kierunku studiów (z uwzględnieniem specyfiki studiów niestacjonarnych), a także, że nie zawierają zapisów dyskryminujących jakiegokolwiek grupy kandydatów. Zdaniem studentów limit przyjęć na pierwszy rok studiów w pełni odpowiada możliwością naukowo – dydaktycznym WSE.

Warunki i zasady rekrutacji oraz liczbę miejsc określają uchwały Senatu WSE (na rok akad. 2015/2016 - Uchwała nr 15/2014. Warunkiem przyjęcia na studia I oraz II stopnia jest złożenie niezbędnych dokumentów, podpisanie umowy o świadczeniu usług edukacyjnych oraz uiszczenie wpisowego, opłaty rekrutacyjnej i I raty czesnego. Należy również zarejestrować się w systemie Internetowej Rejestracji Kandydatów (IRK). W przypadku studiów I stopnia podstawą kwalifikacji jest świadectwo maturalne, a w przypadku studiów II stopnia podstawą rekrutacji jest uzyskany

dyplom ukończenia studiów I stopnia. Dominującą grupą kandydatów na studia II stopnia są absolwenci studiów I stopnia kierunku ekonomia.

1.6.2.

Uchwała nr 10/2015 Senatu Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Białymstoku z dnia 31 marca 2015 r. w sprawie zatwierdzenia *Regulaminu potwierdzania efektów uczenia się w Wyższej Szkole Ekonomicznej w Białymstoku* reguluje podstawowe kwestie związane z tym zagadnieniem. Uczelniana Komisja ds. Potwierdzania Efektów Uczenia dokonuje oceny kompletności przedstawionych przez wnioskodawcę dokumentów. Merytoryczną ocenę efektów uczenia się w zakresie określonego przedmiotu prowadzi komisja egzaminacyjna, którą powołuje prorektor na wniosek przewodniczącego Uczelnianej Komisji. W roku 2015/2016 nie było żadnych zgłoszeń kandydatów do tej procedury. Regulamin Studiów w rozdziale 6 *Warunki odbywania studiów przez studentów przyjętych na studia w wyniku potwierdzenia efektów uczenia się* w § 17 reguluje kwestie zaliczania przedmiotów i uzyskiwania ocen końcowych.

1.7.

1.7.1.

Regulamin Studiów w rozdziale 7 pod tytułem *Zaliczenie roku* w § 18 określa, że okresem zaliczeniowym jest rok akademicki, że warunkiem zaliczenia roku jest uzyskanie zaliczeń ze wszystkich zajęć oraz złożenie egzaminów przewidzianych programem studiów w terminach określonych organizacją roku akademickiego. Stosowane metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia są adekwatne do zakładanych efektów kształcenia, wspomagają studentów w procesie uczenia się i umożliwiają skuteczne sprawdzenie i ocenę stopnia osiągnięcia każdego z zakładanych efektów kształcenia, w tym w szczególności w zakresie pogłębionej wiedzy, umiejętności prowadzenia badań oraz kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej, na każdym etapie procesu kształcenia, także na etapie przygotowywania pracy dyplomowej i przeprowadzania egzaminu dyplomowego, oraz w odniesieniu do wszystkich zajęć, w tym zajęć z języków obcych.

Sposób weryfikacji poszczególnych zakładanych efektów kształcenia opisano w sylabusach przedmiotów. Na ocenianym kierunku przeważają klasyczne sposoby weryfikacji zakładanych efektów kształcenia: testy, egzaminy ustne i pisemne, prace pisemne (w tym zadania obliczeniowe), przygotowanie projektu, praca w grupie, ocena aktywności na zajęciach. W przypadku wybranych przedmiotów określono składowe oceny końcowej w skład której bierze się pod uwagę zasadniczo następujące elementy: wynik zaliczenia końcowego, wyniki zaliczeń cząstkowych (projekt, zadania, prace) oraz ocenę aktywności studenta.

Efekty kształcenia zdobywane w trakcie praktyki zawodowej są weryfikowane poprzez porównanie przebiegu praktyki pod kątem zgodności wykonywanych czynności z zakładanymi efektami kształcenia. Weryfikacji dokonuje pełnomocnik Rektora ds. Praktyk studenckich na podstawie przedłożonego przez studenta sprawozdania z odbytej praktyki.

Weryfikacja końcowa zakładanych efektów kształcenia obejmuje zgodnie z regulaminem studiów napisanie pracy dyplomowej o tematyce zgodnej z kierunkiem studiów oraz jej obronę w trakcie której student odpowiada na pytania z zakresu pracy dyplomowej oraz z zakresu toku studiów.

Studenci podczas spotkania z ZO PKA pozytywnie ocenili metody weryfikowania zakładanych efektów kształcenia. W ich ocenie są one adekwatne do specyfiki kierunku, jak również do efektów kształcenia które weryfikują. Studenci wskazali, iż zwłaszcza przygotowywanie projektów pozwala im na lepsze osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia poprzez aktywizujący charakter tej metody. Pozytywnie odnieśli się także do weryfikacji efektów kształcenia zdobywanych w trakcie trwania praktyki zawodowej. W zakresie weryfikacji efektów kształcenia w trakcie procesu dyplomowania studenci pozytywnie ocenili zarówno przebieg i realizację seminariów dyplomowych jak również przebieg i zasady egzaminu dyplomowego. W ocenie studentów zakres tematyczny prac dyplomowych w pełni odpowiada specyfice ich kierunku i pozwala na lepsze osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Studenci pozytywnie ocenili także przebieg egzaminu dyplomowego – w tym zakres pytań egzaminacyjnych. Studenci podczas spotkania z ZO PKA ocenili, iż sposoby weryfikacji zakładanych efektów kształcenia na każdym etapie procesu kształcenia pozwalają na prawidłową ich weryfikację w zakresie wiedzy, umiejętności oraz postaw, z uwzględnieniem przygotowania do pracy badawczej i samodzielnego prowadzenia badań.

1.7.2.

Ogólny sposób weryfikacji zakładanych efektów kształcenia reguluje Regulamin studiów w rozdziałach 7 i 11. Studenci są zapoznawani z metodami weryfikacji zakładanych efektów kształcenia na pierwszych zajęciach z przedmiotu, informacje te są także zawarte w sylabusach przedmiotowych.

Studenci podczas spotkania z ZO PKA pozytywnie ocenili przyjęte rozwiązania i kryteria w zakresie weryfikacji efektów kształcenia. W ich ocenie system ten jest przejrzysty, obiektywny i nie pozwala na dyskryminację jakiegokolwiek grupy studentów. Ponadto w ich ocenie kryteria są ogólnodostępne i pozwalają na weryfikację efektów kształcenia z zakresu wiedzy, umiejętności i postaw na każdym z etapów procesu kształcenia. Zdaniem studentów nauczyciele akademicki konsekwentnie przestrzegają przyjętych sposobów weryfikacji.

W związku z tym, iż studenci obecni na spotkaniu z ZO PK nie byli w stanie ocenić sposobu weryfikacji efektów kształcenia zdobytych z wykorzystaniem metod kształcenia na odległość (obecni studenci realizowali tylko poszczególne tematy z pojedynczych przedmiotów, które weryfikowane były na końcowym zaliczeniu) nie jest możliwe sformułowanie oceny w tym zakresie.

3. Uzasadnienie

Koncepcja kształcenia na kierunku *ekonomia* jest zgodna z misją i strategią WSE, odpowiada celom określonym w strategii Szkoły oraz kierunkowym działaniom projakościowym ujętym w wewnętrznym systemie zapewniania jakości kształcenia.

Realizację zakładanych efektów kształcenia gwarantują korzystne proporcje między ćwiczeniami i konwersatoriami a wykładami. W celu doskonalenia programu kształcenia podjęto decyzję o zmianie profilu kształcenia na profil praktyczny. Wzmocnienia wymagają działania związane z podniesieniem poziomu internacjonalizacji kształcenia przez wzrost mobilności studentów i pracowników. Pozytywne jest oferowanie studentom zajęć w języku angielskim, których zadaniem jest z jednej strony zapoznanie studentów z językiem fachowym, a z drugiej – otwarcie na studentów z zagranicy.

W ocenie studentów sformułowana koncepcja kształcenia na kierunku *ekonomia* i realizowany program kształcenia w pełni pozwalają na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, z uwzględnieniem przygotowania ich do prowadzenia badań naukowych oraz wchodzenia na rynek pracy. W związku z tym - w zakresie oceny studenckiej - kryterium należy uznać za spełnione w pełni.

4. Zalecenia

Przypisać kierunkowe efekty kształcenia do uzupełniających dyscyplin: finansów i nauk o zarządzaniu. Wzmocnienia wymagają działania związane z podniesieniem poziomu internacjonalizacji kształcenia przez wzrost mobilności studentów i pracowników.

2. Liczba i jakość kadry naukowo-dydaktycznej oraz prowadzone w jednostce badania naukowe zapewniają realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia

2.1 Nauczyciele akademicki stanowiący minimum kadrowe posiadają dorobek naukowy-zapewniający realizację programu studiów w obszarze wiedzy odpowiadającym obszarowi kształcenia, wskazanemu dla tego kierunku studiów, w zakresie jednej z dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia określone dla tego kierunku. Struktura kwalifikacji nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe odpowiada wymogom prawa określonym dla kierunków studiów o profilu ogólnoakademickim, a ich liczba jest właściwa w stosunku do liczby studentów ocenianego kierunku.*

2.2 Dorobek naukowy, doświadczenie w prowadzeniu badań naukowych oraz kompetencje dydaktyczne nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia. W przypadku, gdy zajęcia realizowane są z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, kadra dydaktyczna jest przygotowana do prowadzenia zajęć w tej formie.*

2.3 Prowadzona polityka kadrowa umożliwia właściwy dobór kadry, motywuje nauczycieli akademickich do podnoszenia kwalifikacji naukowych i rozwijania kompetencji dydaktycznych oraz

sprzyja umiędzynarodowieniu kadry naukowo-dydaktycznej.

2.4 Jednostka prowadzi badania naukowe w zakresie obszaru/obszarów wiedzy, odpowiadającego/odpowiadających obszarowi/obszarom kształcenia, do którego/których został przyporządkowany kierunek, a także w dziedzinie/dziedzinach nauki oraz dyscyplinie/dyscyplinach naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia.*

2.5 Rezultaty prowadzonych w jednostce badań naukowych są wykorzystywane w projektowaniu i doskonaleniu programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz w jego realizacji.

1. Ocena kryterium 2 – w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

2.1

Nauczyciele akademicki stanowiący minimum kadrowe posiadają dorobek naukowy zapewniający realizację programu studiów w obszarze wiedzy odpowiadający obszarowi kształcenia, wskazanemu dla tego kierunku studiów, w zakresie jednej z dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia określone dla tego kierunku.

Struktura kwalifikacji nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe odpowiada wymaganiom określonym w przepisach prawa. Analiza spełnienia wymagań dotyczących minimum kadrowego obejmuje posiadane tytuły i stopnie naukowe, specjalizację naukową oraz dorobek naukowy nauczycieli akademickich, a także obciążenia dydaktyczne w bieżącym roku akademickim, złożone oświadczenia o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego ocenianego kierunku studiów oraz ich zatrudnienie w Uczelni.

Minimum kadrowe powinno spełniać warunki określone w rozporządzeniu stanowiącym poz. 4 Załącznika nr 1 raportu. W związku z powyższym do minimum kadrowego kierunku *ekonomia* prowadzonego na poziomie studiów I i II stopnia zalicza się 12 osób (6 samodzielnych nauczycieli akademickich oraz 6 doktorów), gdyż posiadają zapewniający realizację programu studiów dorobek naukowy w obszarze wiedzy odpowiadającym obszarowi kształcenia wskazanemu dla tego kierunku studiów, w zakresie dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia określone dla tego kierunku. Stanowi to spełnienie wymagań określonych w § 12 ust. 1 rozporządzenia, o którym mowa. Wszyscy mają dorobek naukowy z dyscypliny naukowej ekonomia, choć 4 osoby łączą ten dorobek z dorobkiem z innych dyscyplin ekonomicznych. Jednej osoby zgłoszonej do minimum kadrowego (ze stopniem doktora) nie było można zaliczyć ze względu na dorobek wyłącznie z dyscypliny naukowej finanse.

Osoby zaliczone do minimum kadrowego zostały zatrudnione w Uczelni w pełnym wymiarze czasu pracy, a zatem spełnione zostały wymagania określone w § 13 ust. 1 rozporządzenia, o którym mowa powyżej oraz w art. 9a ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.

Analiza obciążeń dydaktycznych nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe wykazała, iż wszyscy spełniają warunki określone w § 13 ust. 2 tego rozporządzenia.

W wyniku weryfikacji akt osobowych osób stanowiących minimum kadrowe stwierdza się, iż wszystkie teczki zawierają dokumentację poświadczającą uzyskanie stopni i tytułów naukowych. Dokumenty dotyczące nawiązania stosunku pracy (mianowania i umowy o pracę) zawierają informacje o Uczelni, jako podstawowym miejscu pracy zgodnie z art. 119 ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. W związku z analizą dokumentacji, a w szczególności oświadczeń o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego stwierdzono, iż osoby zgłoszone do minimum kadrowego spełniają także warunki określone w art. 112a ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, co potwierdzają również dane zawarte w „Zintegrowanym systemie informacji o nauce i szkolnictwie wyższym POL-on”.

Oceniany kierunek *ekonomia* został przyporządkowany do obszaru nauk społecznych, dziedziny nauk ekonomicznych, dyscypliny ekonomia. Stosunek liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe, do liczby studentów kierunku powinien zatem spełniać wymagania określone w § 17 ust. 1 pkt 8 rozporządzenia określonego w poz. 4 Załącznika nr 1 raportu. Na ocenianym kierunku studiuje 238 osób, a do minimum kadrowego zaliczono 12 osób. Stosunek ten wynosi więc 1:20, przy obowiązującym dla kierunków studiów w obszarze nauk społecznych nie mniejszym niż 1:120, zatem wymagania w tym zakresie zostały spełnione.

2.2

Osoby zgłoszone do minimum kadrowego to 6 profesorów lub doktorów habilitowanych z dorobkiem naukowym z ekonomii, ale obok tego dorobku 2 osoby mają publikacje z nauk o zarządzaniu i 1 z finansów. Z 7 zgłoszonych doktorów (zaliczono 6) 6 ma dorobek naukowy z ekonomii, a 1 z finansów, ale wśród osób z dorobkiem z ekonomii 1 łączy go z dorobkiem z finansów i 1 z dorobkiem z nauk o zarządzaniu. Poza osobami z minimum kadrowego zajęcia na ocenianym kierunku prowadzą: profesor nauk ekonomicznych (ekonomia), doktor habilitowany nauk prawnych, 3 doktorzy reprezentujący dyscypliny naukowe finanse, językoznawstwo i informatyka, a także 3 magiŝtrowie rolnictwa (ekonomiki i organizacji przedsiębiorstw rolnych), ekonomii i kultury fizycznej.

Ta liczba i różnorodność nauczycieli akademickich umożliwia poprawne obsadzenie zajęć dydaktycznych. W praktyce są jednak wyjątki od tej poprawności, a zwłaszcza zbyt różnorodne zajęcia (ćwiczenia i konwersatoria, a to ostatnie oznacza samodzielne prowadzenie całego przedmiotu, bez współpracy z bardziej kompetentnym wykładowcą) powierzane magiŝtrowi rolnictwa (brak danych o dorobku naukowym). Są to zajęcia z mikroekonomii, podstaw makroekonomii, ekonomiki podatkowej, zarządzania podatkami, efektywności inwestycji, analizy efektywności. Hospitując zajęcia stwierdzono, że wskazany nauczyciel nie ze wszystkimi radzi sobie dobrze.

2.3

Polityka kadrowa sprzyja doborowi potrzebnych kadr i ich rozwojowi. Nie jest przesadnie zorientowana na oszczędności finansowe. Przewiduje wspieranie rozwoju naukowego przez dofinansowywane publikacji, udziałów w konferencjach, przewodów kwalifikacyjnych na stopnie naukowe. Pracownicy podlegają poprawnie prowadzonym ocenom okresowym, ale mogą też liczyć na wsparcie w swym rozwoju naukowym. Cechą specyficzną jest powierzanie wielu zajęć profesorom z Białorusi i Ukrainy. Obecnie zatrudnione są 4 takie osoby.

2.4

Badania naukowe są prowadzone według planów przyjmowanych przez Senat. Obok badań własnych, skutkujących zaawansowaniem prac promocyjnych i publikacjami naukowymi, realizuje się projekty finansowane z zewnątrz (Europejski Fundusz Społeczny, fundusze ministerstw). W latach 2009 było 8 takich projektów, w tym 5 przystających do kierunku ekonomia. W tym samym okresie były 73 publikacje naukowe pracowników związanych z kierunkiem i 31 udziałów w konferencjach naukowych. Jest własne wydawnictwo, bardziej zaangażowane w publikowanie podręczników, ale także wydające prace naukowe.

2.5

Wyniki badań naukowych są wykorzystywane w corocznej aktualizacji programów kształcenia. Bywa ona też podstawą projektowania nowych specjalności. Na bieżąco wzbogacają treści programowe między innymi o informacje praktyczne i definicje problemów analizowanych na zajęciach.

3. Uzasadnienie

Wymóg minimum kadrowego spełniono, zespół nauczycieli akademickich jest dość liczny i różnorodny, zaangażowany w badania naukowe odpowiednio związane z kierunkiem ekonomia i wykorzystywane do doskonalenia procesu kształcenia.

4. Zalecenia

Należy bardziej dbać o powierzanie zajęć osobom o dorobku naukowym zgodnym z ich tematyką.

3. Współpraca z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym w procesie kształcenia

3.1 Jednostka współpracuje z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym, w tym z pracodawcami i organizacjami pracodawców, w szczególności w celu zapewnienia udziału przedstawicieli tego otoczenia w określaniu efektów kształcenia, weryfikacji i ocenie stopnia ich

realizacji, organizacji praktyk zawodowych, w przypadku, gdy w programie studiów na ocenianym kierunku praktyki te zostały uwzględnione.*

3.2 W przypadku prowadzenia studiów we współpracy lub z udziałem podmiotów zewnętrznych reprezentujących otoczenie społeczne, gospodarcze lub kulturalne, sposób prowadzenia i organizację tych studiów określa porozumienie albo pisemna umowa zawarta pomiędzy uczelnią a danym podmiotem.*

1. Ocena kryterium 3 - w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

3.1

Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Białymstoku współpracuje z podmiotami otoczenia społeczno-gospodarczego. Przy Szkole działa Rada Gospodarcza, w której pracach uczestniczą m.in., przedstawiciele:

- 1) Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Białymstoku;
- 2) Rady miasta Białegostoku;
- 3) Parku Naukowo-Technologicznego Polska-Wschód w Suwałkach;
- 4) Podlaskiego Klubu Biznesu;
- 5) Podlaskiej Rady Olimpijskiej w Białymstoku;
- 6) Podlaskiej Fundacji Rozwoju Regionalnego;
- 7) Spółdzielczego Banku Rozwoju w Szepietowie;
- 8) Firmy Rogowski Development S.A.;
- 9) Spółdzielni Mleczarskiej Mlekovita;
- 10) Infinity Group Sp. z o. o.;
- 11) AC S.A.;
- 12) MPO Sp. z o.o.;
- 13) Ambasady Kazachstanu w Polsce;
- 14) Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej S.A.;
- 15) Przedsiębiorstwa Budowlano-Usługowego Birkbud.

Do obowiązków podmiotów zrzeszonych w Radzie Gospodarczej należy udział w określaniu efektów kształcenia, weryfikacji i ocenie stopnia ich realizacji oraz ich opiniowania. Przedmiotem dyskusji są zmiany w planach i programach studiów, także związane z planowanym przejściem na profil praktyczny na kierunku *ekonomia*, organizacją praktyk studenckich i rolą opiekuna i realizacji zakładanych efektów kształcenia. Taki zakres działalności Rady ustalono na podstawie analizy protokołów z odbywanych dwa razy w roku jej posiedzeniach.

Należy także odnotować, na co zwracali uwagę członkowie kierownictwa Uczelni, że istotne informacje dotyczące analizy, oceny i doskonalenia koncepcji kształcenia na kierunku *ekonomia*, są pozyskiwane poprzez nieformalne kontakty nauczycieli i władz Uczelni z interesariuszami zewnętrznymi.

Zespół Oceniający spotkał się także z przedstawicielami Rady Gospodarczej. Na podstawie informacji pozyskanych w toku spotkania można stwierdzić, iż współpraca przynosi korzyści zarówno Uczelni jak i instytucjom z nią współpracującym. Władze Szkoły i to potwierdzono także w dyskusji, korzystają z opinii Rady dotyczących także doskonalenia deklarowanych i realizowanych efektów kształcenia, rozwoju programów i planów studiów oraz organizacji praktyk studenckich.

Wyrazem dobrej współpracy z podmiotami otoczenia społeczno-gospodarczego są również porozumienia o współpracy. Zakładają one udział przedstawicieli pracodawców w zajęciach dydaktycznych, opiniowanie założeń i treści programowych, realizację dedykowanych działań szkoleniowych, jak również organizację praktyk studenckich. Takie porozumienia Uczelnia podpisała, m.in. z :

1. Urzędem Miasta Białegostoku;
2. Starostwem Powiatowym w Białymstoku;
3. Zakładem Ubezpieczeń Społecznych, O. w Białymstoku;
4. Spółdzielnią Mleczarską Mlekovita;
5. Politechniką Białostocką;
6. Podlaskim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego w Szepietowie;
7. Wyższą Szkołą Agrobiznesu w Łomży;

8. Rogowski Development Sp.k.;
9. AC SA;
10. TUV Akademia Polska;
11. Fundacją „Okno na wschód”;
12. Instytutem Badań Regionalnych, Ukraińskiej Akademii Nauki;
13. Przedsiębiorstwo Wielobranżowe Jard.;
14. Przedsiębiorstwem Ekobrend UC.

Podsumowując można stwierdzić, że współpraca z interesariuszami zewnętrznymi ma wieloaspektowy charakter, jest sformalizowana, przynosi obopólną korzyść i dobrze rokuje na przyszłość.

3.2. Uczelnia nie prowadzi tej formy kształcenia.

3. Uzasadnienie

Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Białymstoku współpracuje z otoczeniem społecznym i gospodarczym. W Uczelni Na Wydziale funkcjonuje Rada Gospodarcza, z którą konsultowane są efekty kształcenia i ich weryfikacja, oferty doskonalonych planów i programów kształcenia, organizacja praktyk studenckich.

4. Zalecenia

W związku z przechodzeniem na profil praktyczny zaleca się rozwijanie form współpracy w celu wypracowania metod kształcenia dla zajęć o charakterze praktycznym.

4. Jednostka dysponuje infrastrukturą dydaktyczną i naukową umożliwiającą realizację programu kształcenia o profilu ogólniakademickim i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia, a także prowadzenie badań naukowych

4.1 Liczba, powierzchnia i wyposażenie sal dydaktycznych, w tym laboratoriów badawczych ogólnych i specjalistycznych są dostosowane do potrzeb kształcenia na ocenianym kierunku, tj. liczby studentów oraz do prowadzonych badań naukowych. Jednostka zapewnia studentom dostęp do laboratoriów w celu wykonywania zadań wynikających z programu studiów oraz udziału w badaniach.*

4.2 Jednostka zapewnia studentom ocenianego kierunku możliwość korzystania z zasobów bibliotecznych i informacyjnych, w tym w szczególności dostęp do lektury obowiązkowej i zalecanej w sylabusach, oraz do Wirtualnej Biblioteki Nauki.*

4.3 W przypadku, gdy prowadzone jest kształcenie na odległość, jednostka umożliwia studentom i nauczycielom akademickim dostęp do platformy edukacyjnej o funkcjonalnościach zapewniających co najmniej udostępnianie materiałów edukacyjnych (tekstowych i multimedialnych), personalizowanie dostępu studentów do zasobów i narzędzi platformy, komunikowanie się nauczyciela ze studentami oraz pomiędzy studentami, tworzenie warunków i narzędzi do pracy zespołowej, monitorowanie i ocenianie pracy studentów, tworzenie arkuszy egzaminacyjnych i testów

1. Ocena kryterium 4 – w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

4.1

Uczelnia posiada dwa budynki dobrze dostosowane do celów naukowo-dydaktycznych. Ze względu na małą liczbę studentów zajęcia odbywają się w jednym z nich. Jest tam: 15 sal dydaktycznych, w tym 2 duże sale wykładowe (240 i 346 miejsc) z projektorami multimedialnymi, komputerami stacjonarnymi, nagłośnieniem i wizualizatorami; 10 sal po 20-40 miejsc także z projektorami multimedialnymi współpracującymi z komputerami przenośnymi; 2 laboratoria komputerowe (21 i 23 stanowiska), z dostępem do Internetu, oprogramowaniem do zajęć dydaktycznych (np. Insert, Rewizor) i z projektorami multimedialnymi. W budynku jest dostęp bezprzewodowy do Internetu, także dla studentów. Komputery są dostępne dla studentów, do pracy także poza planowymi zajęciami. Baza w pełni odpowiada potrzebom wynikającym z liczby studentów i procesu kształcenia.

Na potrzeby zajęć dydaktycznych WSE dysponuje własnymi salami wykładowymi i ćwiczeniowymi, które wyposażone są w sprzęt komputerowy i audiowizualny. Studenci mają

zapewniony dostęp do bezprzewodowej sieci Internet, a także do sprzętu komputerowego znajdującego się w bibliotece. Ponadto mogą korzystać z ogólnodostępnej siłowni. Podczas spotkania z ZO PKA studenci ocenili infrastrukturę WNS jako ponadprzeciętną w porównaniu do innych uczelni w ich mieście. Wyrazili zadowolenie z dostępności, liczby i wyposażenia sal dydaktycznych, a także z dostosowania powierzchni sal do wielkości grup studenckich. Studenci podczas spotkania z ZO PKA wskazali, iż baza dydaktyczna w pełni pozwala im na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Wyrazili również zadowolenie z dostępności pomieszczeń oraz sprzętu na potrzeby ich działalności – w tym w zakresie działalności naukowej i kulturalnej. Pozytywnie odnieśli się również do oceny infrastruktury miejsc w których odbywają praktyki zawodowe – w głównej mierze lokalnych przedsiębiorstw oraz urzędów. W ich ocenie baza materialna i wyposażenie tych instytucji w pełni odpowiadają specyfice ich praktyki zawodowej.

4.2

Zbiory Biblioteki to około 33 tys. vol., 272 tytuły czasopism, w tym 51 w bieżącej prenumeracie, 24 czasopisma w wersji elektronicznej. Katalog jest elektroniczny, dostępny także z zewnątrz. Jest dostęp do Wirtualnej Biblioteki Nauki, baza Infox Lex, e-Publikacje Nauki Polskiej (baza powstała w tej Uczelni), Wiedza on-line. W czytelnicy z około 20 miejscami jest 12 komputerów, w tym 9 z dostępem do Internetu. 2 stanowiska są przystosowane do potrzeb niepełnosprawnych (duże monitory, odpowiednie myszki, słuchawki). Wypożyczalnia i czytelnia jest czynna także w soboty i niedziele.

Zbiory uzupełniane są na wniosek nauczycieli akademickich. Biblioteka gwarantuje zapotrzebowanie na wszystkie podręczniki zalecane w sylabusach. Zapewne bardziej skuteczną byłaby systematyczna konfrontacja zbiorów z sylabusami. Przegląd dokonany na miejscu wskazuje jednak na to, że podręczników nie brakuje.

Studenci mają zapewniony dostęp do zasobów bibliotecznych będących własnością WSE. W bibliotece znajduje się także 12 stanowisk komputerowych. Godziny pracy biblioteki są w pełni dostosowane do potrzeb studentów stacjonarnych i niestacjonarnych. Katalogi biblioteczne są ogólnodostępne i publikowane w Internecie. Studenci mają także zapewniony dostęp do zasobów elektronicznych – w tym Wirtualnej Biblioteki Nauki, bazy Infor Lex i bazy publikacji elektronicznych „E-Publikacje Nauki Polskiej”.

Podczas spotkania z ZO PKA studenci pozytywnie odnieśli się do zasobów bibliotecznych, organizacji pracy biblioteki i warunków lokalowych. Wskazali, iż zasoby są adekwatne do ich potrzeb, a także że nie mają problemu z bieżącym dostępem do literatury obowiązkowej wskazanej w sylabusach przedmiotów.

4.3

Do kształcenia na odległość wykorzystuje się platformę Moodle, która umożliwia:

- udostępnianie materiałów edukacyjnych;
- kontrolę dostępu studentów do zasobów i narzędzi platformy oraz monitorowanie aktywności;
- kontakt nauczyciela ze studentami poprzez wysyłanie wiadomości, fora i czaty w ramach kursów;
- pracę zespołową;
- tworzenie testów i arkuszy egzaminacyjnych;
- monitorowanie i ocenianie, dzięki narzędziom śledzenia aktywności i wystawiania ocen.

WSE oferuje kształcenie z wykorzystaniem metod kształcenia na odległość za pośrednictwem platformy Moodle. Platforma głównie umożliwia przekazywanie studentom materiałów dydaktycznych, kontakt z nauczycielami dydaktycznymi, pracę grupową w ramach projektów przedmiotowych. Ponadto platforma ma możliwość przeprowadzania zaliczeń i egzaminów on-line – jednak brak informacji na temat wykorzystania tej funkcji.

Studenci obecni podczas spotkania z ZO PKA pozytywnie ocenili możliwości oferowane przez platformę Moodle. Wskazali jednak, iż preferują jednak bezpośredni kontakt z nauczycielem. Kształcenie z wykorzystaniem technik kształcenia na odległość odbywa się głównie na jednej ze specjalności, której uczestnikami są zasadniczo studenci obcojęzyczni, którzy nie byli obecni na spotkaniu z ZO PKA stąd uzyskanie pełnej opinii studentów w tym zakresie było niemożliwe.

3. Uzasadnienie

Infrastruktura jest dobrze dostosowana do potrzeb kierunku. Nie ma żadnych istotnych wad czy braków. Infrastruktura dydaktyczna – w tym zasoby biblioteczne - w ocenie studentów w pełni pozwalają na realizację programu kształcenia i osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia oraz jest adekwatna do specyfiki ocenianego kierunku. W związku z tym - w zakresie oceny studenckiej - kryterium należy uznać za spełnione w pełni.

4. Zalecenia

Wskazane jest regularne porównywanie zasobów biblioteki z literaturą zalecaną w sylabusach.

5. Jednostka zapewnia studentom wsparcie w procesie uczenia się, prowadzenia badań i wchodzenia na rynek pracy

5.1 Pomoc naukowa, dydaktyczna i materialna sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów, poprzez zapewnienie dostępności nauczycieli akademickich, pomoc w procesie uczenia się i skutecznym osiągnięciu zakładanych efektów kształcenia oraz zdobywaniu umiejętności badawczych, także poza zorganizowanymi zajęciami dydaktycznymi. W przypadku prowadzenia kształcenia na odległość jednostka zapewnia wsparcie organizacyjne, techniczne i metodyczne w zakresie uczestniczenia w e-zajęciach.*

5.2 Jednostka stworzyła warunki do udziału studentów w krajowych i międzynarodowych programach mobilności, w tym poprzez organizację procesu kształcenia umożliwiającą wymianę krajową i międzynarodową oraz nawiązywanie kontaktów ze środowiskiem naukowym.*

5.3 Jednostka wspiera studentów ocenianego kierunku w kontaktach ze środowiskiem akademickim, z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym oraz w procesie wchodzenia na rynek pracy, w szczególności, współpracując z instytucjami działającymi na tym rynku.*

5.4 Jednostka zapewnia studentom niepełnosprawnym wsparcie naukowe, dydaktyczne i materialne, umożliwiające im pełny udział w procesie kształcenia oraz w badaniach naukowych.

5.5 Jednostka zapewnia skuteczną i kompetentną obsługę administracyjną studentów w zakresie spraw związanych z procesem dydaktycznym oraz pomocą materialną, a także publiczny dostęp do informacji o programie kształcenia i procedurach toku studiów.

1. Ocena kryterium 5 – w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

5.1

Opieka dydaktyczna: Studenci mają zapewniony dostęp do nauczycieli akademickich obecnych na dyżurach, których terminy są dostosowane do potrzeb studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Ponadto mogą kontaktować się z nauczycielami za pośrednictwem poczty elektronicznej. Studenci mają zapewnione udostępnianie przez nauczycieli dodatkowych materiałów dydaktycznych, które w ich ocenie są przydatne i pomocne w procesie zdobywania zakładanych efektów kształcenia. Każda z grup studenckich wyznacza również spośród siebie starostę, który ma możliwość kontaktowania się z władzami i nauczycielami w imieniu społeczności studenckiej. Podczas spotkania z ZO PKA studenci pozytywnie ocenili rozwiązania w zakresie dostępności nauczycieli akademickich.

Studenci mogą zgłaszać swoje skargi i wnioski bezpośrednio do władz WSE. W uczelni nie funkcjonują specjalnie wyodrębnione procedury w tym zakresie, jednak zdaniem studentów przyjęte rozwiązania są skuteczne i w pełni odpowiadają ich potrzebom. Studenci podkreślili, iż ich zdaniem pozytywnym aspektem jest duża otwartość władz na ich inicjatywy i wnioski. Podobnie nie przyjęto formalnych rozwiązań w zakresie zgłaszania zapotrzebowania na materiały biblioteczne, jednak w ocenie studentów wdrażanie takich procedur nie jest konieczne. W sylabusach przedmiotów wskazano literaturę obowiązkową, która zdaniem studentów została dobrana w sposób prawidłowy i przydatny w procesie kształcenia. Podczas spotkania z ZO PKA studenci bardzo pozytywnie ocenili organizację roku akademickiego, terminarz zjazdów oraz rozkład zajęć w ciągu dnia. Regulamin studiów przewiduje możliwość indywidualizacji procesu kształcenia – w zakresie indywidualnej organizacji studiów lub indywidualnego planu studiów. Podczas spotkania z ZO PKA studenci posiadali wiedzę na temat tych form i pozytywnie ocenili przyjęte w tym zakresie rozwiązania.

Opieka naukowa: Studenci mają możliwość wyboru opiekuna pracy dyplomowej spośród

grupy nauczycieli akademickich wskazanych przez uczelnię. Podczas spotkania z ZO PKA studenci pozytywnie ocenili przyjęte rozwiązanie. Z zadowoleniem ocenili również możliwość swobodnego wyboru tematu pracy – związanego z własnymi zainteresowaniami – oraz opiekę merytoryczną opiekunów w trakcie pisania pracy. Każda z prac dyplomowych podlega obowiązkowej kontroli antyplagiatowej. Studenci mają świadomość, iż mogą włączać się w badania naukowe prowadzone w WSE – w tym poprzez działalność studenckiego ruchu naukowego. W WSE działa Studenckie Koło Naukowe Rachunkowości i Finansów. Członkowie koła podczas spotkania z ZO PKA pozytywnie ocenili wsparcie WSE – zarówno pod względem merytorycznym oferowanej opieki naukowej, jak również pod względem organizacyjnym i finansowym.

Opieka materialna: Studenci mają zapewnione wszystkie rodzaje wsparcia materialnego przewidziane w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym. Kwestie pomocy materialnej w WSE reguluje Zarządzenie nr 27/2015 Rektora Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Białymstoku z dnia 18 grudnia 2015 roku (Regulamin ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Białymstoku). Pomoc materialna przyznawana jest przez Uczelnię Komisje Stypendialną, od decyzji której studenci mogą wnieść odwołanie do Uczelnianej Odwoławczej Komisji Socjalnej. Komisje stypendialne powoływane są w porozumieniu z Samorządem Studenckim, a większość ich składu stanowią studenci. Decyzje w zakresie pomocy materialnej oraz tryb jej przyznawania są zgodne z zasadami Kodeksu Postępowania Administracyjnego. Regulamin przyznawania pomocy materialnej jest w zdecydowanej większości zgodny z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym. Wątpliwości budzą jednak niektóre jego punkty opisane poniżej.

§ 7 ust. 4 i 5 Regulaminu ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Białymstoku reguluje możliwość składania wniosków o przyznanie pomocy materialnej w następującym zapisie: „student ubiegający się o przyznanie pomocy materialnej zobowiązany jest do złożenia wniosku wraz z dokumentami o dochodach za rok poprzedni w terminie od 1 października do 31 października, zaś student rozpoczynający studia od semestru letniego w terminie od 1 marca do 31 marca”. Zdaniem ZO PKA zapis taki – zwłaszcza w zakresie stypendium socjalnego, dla osób niepełnosprawnych i zapomogi – niezgodnie z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym ogranicza możliwość uzyskania świadczenia np. w przypadku pogorszenia się sytuacji materialnej rodziny w ciągu roku akademickiego, czy uzyskania orzeczenia o stopniu niepełnosprawności. Ustalone w uczelnianych regulaminach przyznawania pomocy materialnej dla studentów terminy składania wniosków lub indeksów w celu ubiegania się o świadczenia pomocy materialnej dla studentów mogą mieć jedynie charakter porządkowy (instrukcyjny). Potrzeba określania przez uczelnię takich terminów jest uzasadniona względami organizacyjnymi i finansowymi. Stypendia przyznawane są bowiem na okres semestru lub roku akademickiego, a na ich wypłatę uczelnia dysponuje określoną kwotą. Oznacza to, iż uczelnia nie może odmówić studentowi przyznania stypendium z powodu złożenia wymaganych dokumentów po terminie określonym w ww. regulaminie, jeżeli student spełnił pozostałe kryteria uprawniające go do jego otrzymania. Natomiast uczelnia może odmówić przyznania stypendium, jeżeli środki przeznaczone na ten cel zostały już rozdysponowane. Powyższe stanowisko zaprezentował Naczelny Sąd Administracyjny w orzeczeniu z dnia 5 grudnia 2006 r. (sygn. akt I OSK 646/06).

§ 10 ust. 4 Regulaminu ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Białymstoku stanowi, iż „...sytuacji, gdy student wraz z rodziną zadeklaruje dochód 0 złotych za ostatni rok podatkowy jest zobowiązany do złożenia oświadczenia z jakiego źródła jest finansowane czesne za studia w WSE”. Podczas spotkania ZO PKA z osobą odpowiedzialną za pomoc materialną w WSE przedstawiono argumenty, iż zapis ten wynika z regulacji zawartych w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym. Jednak – zdaniem ZO PKA – zapisy Ustawy nie dają uczelni podstawy do pobierania takiego oświadczenia. Mechanizmem kontrolnym przewidzianym przez Ustawę w przypadku wątpliwości co do sytuacji materialnej studenta jest wyłącznie art. 179 ust. 8 i 9 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym – Regulamin ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Białymstoku zawiera w § 10 ust. 9 zapisy stosowaniu mechanizmu przewidzianego w Ustawie.

§ 10 ust. 7 i 8 Regulaminu ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Białymstoku przewiduje, że „§ 7

- Fakt samodzielnego zamieszkiwania małżeństwa studenckiego lub studenta poza domem rodzinnym nie zwalnia ich rodzin od obowiązku alimentowania w okresie studiów. Nie stanowi również podstawy do uznania dochodowości tych studentów za zerową (...) § 8 - W przypadku, gdy o stypendium socjalne ubiega się jedno z małżonków, należy uwzględnić dochody jego rodziców lub innych osób zobowiązanych do alimentacji”. Zdaniem ZO PKA zapis ten stoi w sprzeczności z instytucją samodzielności finansowej studenta o której mówi art. 179 ust. 6 pkt. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Jednocześnie § 11 ust. 3 pkt. 1 Regulaminu ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Białymstoku jest zgodny z przywołanymi wyżej unormowaniami w zakresie samodzielności finansowej. Należy zatem stwierdzić, iż Regulamin zawiera przepisy wzajemnie siebie wykluczające.

§ 14 ust. 12 Regulaminu ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Białymstoku zawiera zapis, iż „O przyznanie stypendium, o którym mowa w ust. 1, student może ubiegać się nie wcześniej niż po zaliczeniu pierwszego roku studiów z zastrzeżeniem ust. 13. Ustęp ten zawiera odnośnik do ustępu 13, którego brak w Regulaminie. W związku z tym, należy wskazać, iż Regulamin nie jest dostosowany do zapisu art. 180 ust. 1a ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Zdaniem ZO PKA sytuacja ta może wynikać z błędu edytorskiego podczas tworzenia Regulaminu.

W trakcie spotkania ZO PKA z pracownikiem WSE odpowiedzialnym za przyznawanie pomocy materialnej w zakresie wyjaśniania powstałych wątpliwości stwierdził on, iż wspomniane nieścisłości regulaminowe nie są potencjalnym utrudnieniem dla studentów. Argumentował to faktem, iż w przypadku pojawienia się problematycznego wniosku podjęte zostaną działania mające na celu doprecyzowanie Regulaminu ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Białymstoku. Zdaniem ZO PKA regulamin sam w sobie jako dokument regulujący powinien już na wstępie być zgodny z przepisami nadrzędnymi. Dostosowywanie regulaminu w oparciu o pojawiające się kazusy może prowadzić do powstawania rozbieżności pomiędzy wzorcami postępowania w trybie przyznawania pomocy materialnej w odniesieniu do różnych studentów i w dużej mierze rzutuje na transparentność regulaminu.

WSE nie posiada domu studenckiego – jednak w opinii studentów nie ma konieczności tworzenia takiego obiektu (większość studentów stanowią studenci studiów niestacjonarnych). Podczas spotkania z ZO PKA studenci pozytywnie ocenili opiekę materialną oferowaną przez WSE – w tym procedurę przyznawania pomocy materialnej, dostępność do informacji na jej temat i wysokości stypendiów.

W ramach programu kształcenia przewidziano nauczanie z wykorzystaniem technik kształcenia n odległość. Studenci wskazali, iż zasadniczo rozwiązanie to w głównej mierze kierowane jest do studentów jednej ze specjalności (prowadzonej głównie w języku angielskim). Jednocześnie wskazali, iż uczelnia wyposażyła ich w niezbędną wiedzę z zakresu obsługi tego narzędzia.

Studenci podczas spotkania z ZO PKA bardzo pozytywnie ocenili oferowane formy wsparcia studentów. Do mocnych stron zaliczyli głównie dostępność i kwalifikacje kadry oraz otwartość władz na inicjatywy studenckie. Nie potrafili wskazać słabych elementów procesu kształcenia.

5.2

WSE nawiązała współpracę międzynarodową w ramach programu Erasmus, a także w ramach umów bilateralnych np. z Instituto Superior de Comunicação Empresarial, Universidade de Lisboa, czy University of National and World Economy. Analiza danych liczbowych przedstawionych w raporcie samooceny wskazuje, iż studenci wykazują niskie zainteresowanie uczestnictwem w wymianach międzynarodowych (1 student wyjeżdżający i przyjeżdżający w roku akademickim 2012/2013). Studenci podczas spotkania z ZO PKA wskazali, iż mają wiedzę na temat możliwości udziału w wymianach. Jednocześnie określili, iż nie są nimi zainteresowani. Uzasadnieniem takiego stanu rzeczy jest fakt, iż zdecydowaną większość studentów stanowią osoby pracujące zawodowo, które nie mają możliwości uzyskania urlopu na wyjazd. Ponadto jako drugi argument wskazali obowiązki rodzinne. Studenci posiadali jednak dużą wiedzę na temat dostępnych ofert wyjazdów. Pozytywnie ocenili działalność informacyjną osoby odpowiedzialnej za organizację współpracy międzynarodowej z ramienia WSE. Przyjęte kryteria rekrutacji ocenili jako przejrzyste i prawidłowe.

Studenci posiadają wiedzę na temat systemu punktów ECTS –wskazali, iż w ich ocenie nakład pracy dla poszczególnych przedmiotów został wyliczony prawidłowo. Podczas spotkania ZO PKA studenci ocenili, iż program kształcenia oraz możliwość indywidualizacji procesu kształcenia wynikająca z Regulaminu studiów w pełni pozwalają na udział studentów w międzynarodowych i krajowych programach mobilności studenckiej. Wskazać należy, iż w WSE nie działają programy mobilności krajowej – jednak w ocenie studentów nie ma konieczności do podjęcia działań w celu ich wdrożenia. Swoje stanowisko uzasadnili faktem, iż nie są zainteresowani takimi programami, z podobnych względów jak w przypadku mobilności międzynarodowej.

5.3

Wsparciem studentów we wchodzeniu na rynek pracy zajmuje się Biuro Karier. Oferuje ono różnorodne formy pomocy, do których zaliczyć można poszukiwanie ofert zatrudnienia dla studentów, organizacje szkoleń z zakresu umiejętności niezbędnych w pracy zawodowej, jak również pomoc w pisaniu dokumentów aplikacyjnych. Studenci podczas spotkania z ZO PKA ocenili, iż Biuro Karier w sposób wyróżniający spełnia swoje zadania – zwłaszcza w zakresie dostępności pracownika biura i oferowanych form wsparcia. WSE stwarza możliwość udziału studentów w działaniach z zakresu animacji kultury lokalnej (organizacja Podlaskiego Festiwalu Nauki i Sztuki), czy działań społecznych (Wampiriada). Ponadto studenci mają możliwość integracji z otoczeniem gospodarczym – głównie poprzez nawiązywanie przez Biuro Karier kontaktów z lokalnymi przedsiębiorstwami i organami administracji. Podczas spotkania z ZO PKA studenci pozytywnie ocenili możliwości integracji z otoczeniem lokalnym, które oferuje WSE. Jednocześnie wyrazili także pozytywną opinię o możliwości udziału w badaniach naukowych prowadzonych przez uczelnię.

W WSE działa Samorząd Studencki, który podejmuje inicjatywy z zakresu animacji życia kulturalnego (Juwanalia), czy pomocy studentom w sprawach związanych z kształceniem. Samorząd nie posiada stałego budżetu oraz pomieszczenia. Jego członkowie wskazali natomiast, iż otwartość i wsparcie władz pozwalają na realizowanie wszystkich zadań samorządowych i w ich ocenie nie ma konieczności ustalania stałego budżetu, czy wydzielenia osobnego pomieszczenia. W ocenie studentów prezentowanej podczas spotkania z ZO PKA Samorząd Studencki prawidłowo spełnia swoje zadania i odpowiednio reprezentuje społeczność studencką.

5.4

Studenci niepełnosprawni mogą wystąpić o przyznanie opiekuna naukowego lub asystenta osoby niepełnosprawnej, których zadaniem będzie wspieranie studenta w procesie kształcenia. Regulamin studiów przewiduje także możliwość zapewnienia tłumacza języka migowego oraz dostosowywanie form i metod kształcenia, a także form zajęć i egzaminów - do ograniczeń wynikających z niepełnosprawności. Studenci niepełnosprawni mają zapewnioną pomoc materialną przewidzianą w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym. Dla studentów niepełnosprawnych przewidziano możliwość indywidualizacji procesu kształcenia. Infrastruktura WSE jest dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową – w budynku znajduje się winda podjazd. Studenci mogą liczyć na udostępnienie sprzętu (w bibliotece) pomocniczego dla osób z dysfunkcją narządu wzroku. Ponadto strona internetowa WSE jest dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych. Podczas spotkania z ZO PKA studenci pozytywnie ocenili poziom wsparcia oferowany studentom niepełnosprawnym. W ich ocenie WSE wykazuje zainteresowanie potrzebami studentów niepełnosprawnych i stara się ułatwić im odpowiednią realizację procesu kształcenia na każdym z jego etapów.

5.5

Za obsługę administracyjną studentów odpowiada Dział Spraw Studenckich oraz Kwestura – w tym w zakresie pomocy materialnej. Dni godziny pracy tych jednostek są dostosowane do potrzeb wszystkich studentów. Informacje na temat procesu kształcenia i pomocy materialnej są umieszczone na stronie internetowej uczelni i systemie USOSweb - w systemie tym znajdują się także sylabusy przedmiotów, których analiza w zakresie oceny studenckiej pozwala stwierdzić, iż znajdują się w nim wszystkie informacje związane z realizowanym przedmiotem. Wszystkie niezbędne informacje są także w gablotach informacyjnych w budynku WSE. Studenci podczas spotkania z ZO PKA pozytywnie ocenili jakość obsługi administracyjnej, ze szczególnym uwzględnieniem wiedzy

merytorycznej i kultury osobistej pracowników. W ocenie studentów wszystkie informacje – niezależnie od formy udostępnienia – są na bieżąco aktualizowane.

3. Uzasadnienie

WSE zakresie opieki naukowej, dydaktycznej, administracyjnej – z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych – stworzyła rozwiązania prawidłowe z perspektywy oceny studenckiej. Przyjęte rozwiązania skutecznie wspierają studentów w procesie uczenia się, prowadzenia badań i wspierania studentów we wchodzeniu na rynek pracy. Pomimo wątpliwości w odniesieniu do niektórych zapisów regulaminu funduszu pomocy materialnej, w ocenie ZO PKA, uwzględniającej prawidłowe funkcjonowanie pozostałych elementów wsparcia studentów, kryterium należy uznać za spełnione w pełni. Jednocześnie ZO PKA wskazuje na konieczność podjęcia stosownych działań doskonalących w obszarze pomocy materialnej.

4. Zalecenia

Należy ujednoczyć i dostosować Regulamin ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Białymstoku do przepisów ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.

6. W jednostce działa skuteczny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zorientowany na ocenę realizacji efektów kształcenia i doskonalenia programu kształcenia oraz podniesienie jakości na ocenianym kierunku studiów

6.1 Jednostka, mając na uwadze politykę jakości, wdrożyła wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia, umożliwiający systematyczne monitorowanie, ocenę i doskonalenie realizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku studiów, w tym w szczególności ocenę stopnia realizacji zakładanych efektów kształcenia i okresowy przegląd programów studiów mający na celu ich doskonalenie, przy uwzględnieniu:*

6.1.1. projektowania efektów kształcenia i ich zmian oraz udziału w tym procesie interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych,*

6.1.2 monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia na wszystkich rodzajach zajęć i na każdym etapie kształcenia, w tym w procesie dyplomowania,

6.1.3 weryfikacji osiąganych przez studentów efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia i wszystkich rodzajach zajęć, w tym zapobiegania plagiatom i ich wykrywania,*

6.1.4 zasad, warunków i trybu potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów,

6.1.5 wykorzystania wyników monitoringu losów zawodowych absolwentów do oceny przydatności na rynku pracy osiągniętych przez nich efektów kształcenia,*

6.1.6 kadry prowadzącej i wspierającej proces kształcenia na ocenianym kierunku studiów, oraz prowadzonej polityki kadrowej,*

6.1.7 wykorzystania wniosków z oceny nauczycieli akademickich dokonywanej przez studentów w ocenie jakości kadry naukowo-dydaktycznej,

6.1.8 zasobów materialnych, w tym infrastruktury dydaktycznej i naukowej oraz środków wsparcia dla studentów,

6.1.9 sposobu gromadzenia, analizowania i dokumentowania działań dotyczących zapewniania jakości kształcenia,

6.1.10. dostępu do informacji o programie i procesie kształcenia na ocenianym kierunku oraz jego wynikach

6.2. Jednostka dokonuje systematycznej oceny skuteczności wewnętrznego systemu zapewniania jakości i jego wpływu na podnoszenie jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a także wykorzystuje jej wyniki do doskonalenia systemu.

1. Ocena kryterium 6 – w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema i trzema cyframi.

6.1

W Wyższej Szkole Ekonomicznej w Białymstoku funkcjonuje uczelniany system zapewniania jakości kształcenia. Pierwsze działania w tym zakresie miały miejsce w 2009 r., w roku 2012 opracowano cele, podmioty i zadania uczelnianego systemu zapewniania jakości kształcenia.

Wszystkie obszary oraz wynikające z systemu harmonogramy realizacji działań, ze wskazaniem osób odpowiedzialnych za ich wdrożenie są w Uczelni dokumentowane. Analiza treści Zarządzenia Rektora z roku 2012 pozwala na stwierdzenie, że przyjęty na jej podstawie USZJK zawiera podstawowe elementy wymagane dla tego typu instrumentów doskonalenia jakości kształcenia. Uchwała określa strukturę Uczelnianego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia, jego zadania dotyczące zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia oraz procedury, poprzez które realizuje się przyjęte zadania Systemu. Rozwiązania te dotyczą zarówno całej Uczelni. Nadzór nad USZJK sprawuje na szczeblu Uczelni Prorektor ds. studenckich.

Dla realizacji zadań wynikających z Systemu został powołany Uczelniany Zespół ds. Jakości Kształcenia (UZZJK), w zakresie monitorowania dostosowania efektów kształcenia do potrzeb rynku pracy, w tym ankietowania absolwentów – Biuro Karier.

Treść Zarządzenia Rektora określa podstawowe zasady funkcjonowania USZJK. Przywołane w Zarządzeniu elementy jakości stanowią uszczegółowione narzędzie kształtowania kultury jakości w Szkole. Analiza tych elementów upoważnia do stwierdzenia, że obejmuje ona wszystkie obszary mające wpływ na jakość kształcenia, tj. 1) *projektowanie i doskonalenie programów i planów studiów, analizowanie konstrukcji programów studiów pod względem ich zgodności z określonymi przez Senat efektami kształcenia dla danego kierunku, poziomu i profilu studiów, z uwzględnieniem opinii interesariuszy zewnętrznych*; 2) *analizę treści programowych przedmiotów i praktyk pod względem ich zgodności z założonymi efektami kształcenia i kwalifikacjami związanymi z ukończeniem studiów*; 3) *analizę udziału interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w procesie tworzenia i ewolucji kierunków i programów kształcenia*; 4) *weryfikację i ocenę realizacji zakładanych efektów kształcenia*; 5) *zapobieganie plagiatom i ich wykrywanie, w tym procedury kontroli antyplagiatowej*; 6) *monitorowanie i przekazywanie właściwym jednostkom informacji o zmianach wprowadzanych przez ministra właściwego ds. szkolnictwa wyższego w zakresie procesu kształcenia*; 7) *ankietowanie studentów po zakończeniu cyklu kształcenia danego przedmiotu oraz po ukończeniu studiów w celu uzyskania opinii o zajęciach dydaktycznych prowadzonych w ramach programu studiów i weryfikacji osiągania zakładanych efektów kształcenia według kryteriów ustalonych przez USZJK*; 8) *badanie rynku pracy i formułowanie wniosków dotyczących doskonalenia procesu dydaktycznego*; 9) *analizę rekomendacji i wniosków z badania karier zawodowych absolwentów, prowadzonego przez MNiSW*; 10) *ocenę kadry zgodnie z procedurą zawartą w Zarządzeniu w sprawie trybu i zasad oceny nauczycieli akademickich oraz hospitacje zajęć*; 11) *analizę zasobów materialnych, w tym infrastruktury dydaktycznej oraz środków wsparcia studentów*; 12) *gromadzenie, analizę i dokumentowanie działań dotyczących zapewniania jakości kształcenia*; 13) *zapewnienie dostępu do informacji o programie i procesie kształcenia na ocenianym kierunku oraz jego wynikach*.

Zakres zadań, uprawnień i odpowiedzialności tych jednostek jest spójny. Przejrzysty jest proces podejmowania decyzji w sprawach związanych z monitorowaniem, oceną i doskonaleniem jakości programu kształcenia, w tym osiągniętych przez studentów efektów kształcenia.

Analiza i ocena całej dokumentacji związanej z monitorowaniem, oceną i doskonaleniem jakości programu i procesu kształcenia, w tym dokumentacji Senatu i Uczelnianego Zespołu Zapewnienia Jakości Kształcenia, informacji pozyskanych w toku spotkań z pracownikami prowadzącymi zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, prac przejściowych oraz prac dyplomowych potwierdza, że wyniki corocznej oceny stopnia osiągania efektów kształcenia są wykorzystywane do doskonalenia tych efektów.

Określone wyżej różne formy działań podporządkowanych doskonaleniu zakładanych efektów kształcenia, co wynika z oceny przedłożonej dokumentacji, charakteryzuje systematyczność. W realizacji przeglądów programów kształcenia i podejmowanych działań doskonalących uczestniczą, zgodnie z zakresem swojego działania, wymienione wcześniej jednostki tworzące strukturę zarządzania procesem dydaktycznym.

6.1.1.

Proces projektowania nowych efektów kształcenia związanych z tworzeniem nowych kierunków studiów, specjalności, ewentualnych zmian i modyfikacji już realizowanych specjalności, a także udział w tym procesie interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych jest objęty USZJK. Określa go procedura *Wytyczne do opracowania planów i programów kształcenia na studiach pierwszego i drugiego stopnia*. Określono w niej podmioty mogące wystąpić z wnioskiem o wprowadzenie nowych

lub zmianę istniejących efektów kształcenia dla określonego kierunku, jak również udział interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych (w szczególności studentów, absolwentów i pracodawców – Rady Gospodarczej) w procesie definiowania efektów kształcenia oraz tworzenia programu kształcenia. Interesariusze wewnętrzni i zewnętrzni (zwłaszcza przedstawiciele pracodawców) są włączeni w proces projektowania nowych efektów kształcenia oraz ich zmian. W procesie tym wykorzystuje się również oceny nauczycieli akademickich, którzy jako interesariusze wewnętrzni mają możliwość oceny efektów kształcenia w obszarze wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych, w tym sylabusów, stosowanych form realizacji i weryfikacji efektów kształcenia (*arkusz oceny przedmiotowych efektów kształcenia, ocena sylabusa*). Ponadto przewiduje się weryfikację efektów kształcenia na podstawie opinii sformułowanych przez absolwentów w procesie ankietyzacji. Absolwenci – poprzez ankietyzację – jako interesariusze zewnętrzni mają możliwość dokonania oceny efektów kształcenia pod względem nabytej wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych oraz ich przydatności na rynku pracy, a zatem sformułowane opinie służą procesowi dokonywania ich zmian.

Jak wynika z rozmów przeprowadzonych z władzami Uczelni udział interesariuszy w procesie projektowania efektów kształcenia i ich zmian jest zapewniony. Potwierdzeniem powyższego jest włączenie interesariuszy do prac nad efektami kształcenia poprzez organy kolegialne Uczelni (Senat), Samorząd Studencki, których członkowie jako interesariusze wewnętrzni (studenci, nauczyciele akademicki ocenianego kierunku) poprzez możliwość wyrażania swoich opinii o potrzebnych zmianach w zakresie efektów kształcenia, uczestniczą w tworzeniu lub zmianach programu kształcenia, w tym kierunkowych efektów kształcenia, omówieniu sposobów ich realizacji i weryfikacji w ramach poszczególnych przedmiotów. Zaangażowanie interesariuszy zewnętrznych (Rady Gospodarczej) w proces projektowania efektów kształcenia i ewentualnych ich zmian potwierdzono w czasie rozmów z Uczelnianym Zespołem ds. Jakości Kształcenia oraz Radą Gospodarczą. Ich opinie o programie kształcenia zostały wykorzystywane do modyfikacji tych programów.

W związku z planowanym przejściem na praktyczny profil kształcenia, w porozumieniu z nauczycielami akademickimi, Samorządem Studentów i Radą Gospodarczą (organizowane było spotkanie z Radą Gospodarczą oraz przygotowane zostały stosowne materiały do analizy) przygotowano efekty kształcenia dla tego profilu. Pracodawcy zwracali uwagę na przygotowanie praktyczne, co zostało też wzięte pod uwagę przy konstruowaniu programu kształcenia i jego efektów. Studenci, poprzez przeprowadzenie badania ankietowego, wskazali również na potrzebę dokonania zmiany profilu kształcenia na praktyczny.

Ocena efektów kształcenia oraz przedmiotów kształcenia prowadzi do ich zmian. Identyfikuje się udział interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych, którzy mają wpływ na kształtowanie efektów kształcenia. Efekty kształcenia są także projektowane z uwzględnieniem oczekiwań rynku pracy. Potwierdzono to w udostępnionej w czasie wizytacji dokumentacji, a także rozmów z władzami Uczelni oraz w dokumentacji z posiedzeń Senatu, Uczelnianego Zespołu ds. Jakości Kształcenia.

Studenci wizytowanego kierunku mają swoich przedstawicieli w Senacie i stanowią nie mniej niż 20% jego składu. Delegowaniem przedstawicieli studentów do Senatu i innych organów uczelnianych zajmuje się Samorząd Studencki. Samorząd Studencki opiniuje programy i plany studiów. Studenci i ich przedstawiciele w organach kolegialnych mogą wносить uwagi i sugestie w trakcie projektowania efektów kształcenia, jak również propozycje ich zmiany. Podczas spotkania ZO PKA ze studentami wskazali oni, iż aktualne zakładane efekty kształcenia w pełni odpowiadają ich potrzebom i nie widzą konieczności ich zmiany. Wskazali jednak, iż są przekonani o otwartości władz WSE na ich wszelkie sugestie. Przedstawiciele studentów w organach kolegialnych, jak również członkowie Samorządu Studenckiego wyrazili zadowolenie ze współpracy z Władzami, wskazując na ich otwartość i umożliwienie zabierania głosu w posiedzeniach organów kolegialnych we wszystkich kwestiach związanych ze studentami.

6.1.2.

Podstawą monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia na wszystkich rodzajach zajęć i na każdym etapie kształcenia są formularze „*Arkusze oceny przedmiotowych efektów kształcenia*” oraz „*Arkusze oceny procesu dyplomowania*” o osiągniętych przez studentów zakładanych przedmiotowych efektach kształcenia po zakończeniu przedmiotu, sporządzane przez nauczycieli

prowadzących zajęcia dydaktyczne na koniec semestru w danym roku akademickim. Zawierają one ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych na wszystkich rodzajach zajęć. Zgromadzone informacje są przekazywane do Uczelnianego Zespołu ds. Jakości Kształcenia, oceny i wnioski z nich wynikające są formułowane w raportach Zespołu przekazywanych Pełnomocnikowi Rektora ds. Jakości Kształcenia oraz Prorektorowi ds. studenckich. Nauczyciele zazwyczaj nie widzieli problemów z realizacją zakładanych efektów, w niektórych przypadkach zdecydowali się te efekty doprecyzować.

Ponadto monitorowaniu służy również ocena jakości zajęć dydaktycznych realizowana poprzez proces ankietyzacji studentów (*Badanie satysfakcji ze studiów*), której pytania dotyczą osiąganych przez nich efektów kształcenia, hospitacje zajęć dydaktycznych (*Arkusze hospitacji dydaktycznych*), w ramach których oceniana jest m. in. zgodność tematyki prowadzonych zajęć dydaktycznych z sylabusami i założonymi efektami kształcenia, monitorowanie losów zawodowych absolwentów, którego celem jest uzyskanie informacji o przydatności osiągniętych przez nich efektów kształcenia na rynku pracy.

Monitorowaniu podlega również stopień osiągnięcia założonych efektów kształcenia określonych dla praktyk zawodowych, za realizację których odpowiada Pełnomocnik Rektora ds. Praktyk Studenckich. Monitorowaniu stopnia osiągania efektów kształcenia w procesie dyplomowania służą procedury wdrożone i opisane w Uchwale Senatu w sprawie dyplomowania i prac dyplomowych oraz w Regulaminie studiów. Ich celem jest zapewnienie właściwej jakości prac dyplomowych, w tym zasad przygotowania i przyjęcia pracy dyplomowej/końcowej, kryteriów oceny tej pracy, jej wymagań formalnych oraz przebiegu egzaminu dyplomowego. Kierownicy Katedr opiniują tematy prac dyplomowych, które następnie zatwierdzane są przez Prorektora ds. studenckich. Każda praca podlega sprawdzeniu przed egzaminem dyplomowym z wykorzystaniem programu antyplagiatowego. Pierwsze oceny zostały przeprowadzone w roku 2015, planowane jest coroczne ich stosowanie. Wyniki pierwszych ocen dokonanych przez kierowników katedr nie wskazały uchybień. Działania takie mobilizują opiekunów prac i recenzentów do rzetelnego wykonywania swoich obowiązków, natomiast fakt stosowania systemu antyplagiatowego również mobilizuje studentów.

Proces monitorowania stopnia osiągania zakładanych efektów kształcenia obejmuje wszystkie rodzaje zajęć i każdy etap kształcenia, w tym proces dyplomowania. W jego ramach dokonuje analizy rozkładu ocen, w tym ocen z egzaminów, a jej wyniki zawiera *Arkusze oceny procesu dyplomowania oraz Sprawozdanie z realizacji efektów kształcenia*. Sprawozdanie zawiera zestawienie sposobów i metod weryfikacji efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych oraz zestawienie działań, które przyczyniły się do poprawy jakości kształcenia. Wydaje się za właściwe podjęcie działań mających na celu usystematyzowanie działań w tym zakresie, bowiem kompleksowe badanie tego procesu z uwzględnieniem innych mierników takich jak: skala ocen oraz odsiew studentów pozwoli w pełni na monitorowanie stopnia osiągania zakładanych efektów kształcenia.

Zespół oceniający zapoznał się ze sprawozdaniami podmiotów odpowiedzialnych za monitorowanie stopnia osiągania zakładanych efektów kształcenia, informacjami o bieżącym poziomie osiągania tych efektów, a także z zawartymi w tych sprawozdaniach rekomendacjami. Po zakończeniu roku akademickiego Uczelniany Zespół ds. Jakości Kształcenia dokonuje – w postaci sprawozdania - kompleksowej oceny stopnia osiągnięcia efektów kształcenia dla wszystkich form i trybów studiów, w danym roku akademickim. Ocenę stopnia osiągnięcia efektów kształcenia za rok 2013/2014 oraz 2014/2015 przedstawiono w czasie wizytacji. Sprawozdania zawierają również plan działań Rady na kolejny rok akademicki.

Monitorowanie stopnia osiągania efektów kształcenia jest realizowane przez wszystkie podmioty zajmujące się oceną i doskonaleniem efektów kształcenia wskazane w uczelnianym systemie zapewnienia jakości kształcenia. Monitorowanie, ocena i analiza zakładanych efektów kształcenia oraz programów jest prowadzone w ciągu roku akademickiego (systematycznie), a ich efektem jest doskonalenie programów kształcenia.

Sposób weryfikacji i oceny osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia opisuje § 4 Uczelnianego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia. Główną rolę w systemie przypisano nauczycielom akademickim, którzy prowadzą działania w tym zakresie. Polityka jakości opiera się głównie na analizie dokumentów – w tym wynikach zaliczeń, egzaminów, ocenie prac dyplomowych oraz sylabusów. Studenci mogą wyrazić swoje opinie w tym zakresie w ramach ankiety „Badanie satysfakcji ze studiów w WSE” stanowiącej załącznik nr 7 do WSZJK. Członkowie organów

kolegialnych uczelni mogą uzyskać dostęp do wyników prowadzonych analiz – m.in. w ramach prac w Uczelnianym Zespole ds. Jakości Kształcenia. W ramach WSZJK nie przewidziano możliwości samooceny studentów w zakresie stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Studenci podczas spotkania z ZO PKA wyrazili zadowolenie z przyjętych rozwiązań, podkreślając znaczenie istniejących w WSE mechanizmów nieformalnych związanych z zapewnianiem jakości kształcenia, które ich zdaniem są skuteczne i efektywniejsze od rozwiązań proceduralnych.

6.1.3.

Proces weryfikacji stopnia osiągania przez studentów efektów kształcenia jest prowadzony na wszystkich kierunkach kształcenia, poziomach i profilach studiów, dotyczy wszystkich efektów kształcenia w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Ocenie podlegają przyjęte formy oraz metody realizacji i weryfikacji efektów kształcenia. Określone w sylabusach formy i metody weryfikacji efektów kształcenia są zależne od specyfiki danego przedmiotu i efektu. Weryfikacja stopnia osiągania efektów kształcenia odbywa się poprzez informacje pochodzące od prowadzących zajęcia (*Arkusze oceny przedmiotowych efektów kształcenia, ocena sylabusu przedmiotu*), prac dyplomowych i wyników egzaminu (*Arkusze oceny procesu dyplomowania ustnego*), a także wyników ankiet przeprowadzonych wśród studentów. Obejmuje swoim zakresem takie działania jak: przestrzeganie regulaminu studiów, regulaminu zasad dyplomowania, egzaminu dyplomowego, monitorowanie prawidłowości oceniania studentów, między innymi poprzez analizę rozkładu ocen z poszczególnych przedmiotów realizowanych na kierunku, monitorowanie stopnia osiągnięcia przez studenta efektów kształcenia. Sposób weryfikacji efektów kształcenia na obecnym etapie jest monitorowany przez Uczelniany Zespół ds. Jakości Kształcenia oraz Prorektora ds. studenckich, natomiast opracowaniem wyników zajmuje się Uczelniany Zespół ds. Jakości Kształcenia.

Prace dyplomowe realizowane na kierunku są sprawdzane przez system antyplagiatowy. Student wykonuje pracę dyplomową pod kierunkiem uprawnionego do tego nauczyciela akademickiego. Student zobowiązany jest do złożenia deklaracji wyboru promotora. Promotorzy prac akceptowani są przez Kierownika Katedry, w której jest zatrudniony lub Prorektora ds. studenckich. Proponowane tematy prac dyplomowych muszą być zgodne z problematyką specjalności realizowanej przez studenta. Dział Spraw Studenckich prowadzi ewidencję przyjętych tematów prac dyplomowych. Dotychczasowe doświadczenia w zakresie stosowania procedury antyplagiatowej nie wskazują na poważne naruszenia w tym zakresie. Kilka prac skierowano do poprawy. Stosowanie systemu pozytywnie wpłynęło na jakość i samodzielność składanych prac.

Osobą odpowiedzialną merytorycznie za przygotowanie zawodowe studenta jest Pełnomocnik Rektora ds. Praktyk Studenckich, który organizuje i nadzoruje przebieg praktyk. Studenci przed rozpoczęciem praktyk otrzymują skierowanie od Pełnomocnika Rektora ds. Praktyk Studenckich w celu realizacji praktyki wraz z programem praktyk, które to dokumenty przekazują w danej instytucji. Zaliczenie odbycia praktyki następuje poprzez odpowiedni wpis do dzienniczka praktyk i protokołu, po uprzednim dokonaniu weryfikacji osiągniętych przez studenta efektów kształcenia. Weryfikacji efektów kształcenia dokonuje na podstawie opinii zakładowego opiekuna praktyk, dokumentacji przebiegu praktyki prowadzonej przez studenta, a w szczególności dzienniczka praktyk - Pełnomocnik Rektora ds. Praktyk Studenckich.

Podmioty zaangażowane w realizację procesu, o którym mowa to: Uczelniany Zespół ds. Jakości Kształcenia, Pełnomocnik Rektora ds. Praktyk Studenckich, prowadzący przedmioty oraz Senat (raz w roku posiedzenie poświęcone weryfikacji efektów kształcenia).

Proces weryfikacji osiągania efektów kształcenia jest prowadzony na wszystkich formach i rodzajach zajęć dydaktycznych metodami zapewniającymi weryfikację stopnia osiągania, efektów kształcenia. USZJK sprawdza również prawidłowość procesu weryfikacji.

W ramach badania ankietowego przy użyciu kwestionariusza „Badanie satysfakcji ze studiów w WSE”, stanowiącego załącznik nr 6 do WSZJK, studenci mogą ocenić przyjęty w WSE system oceniania. Nie przewidziano jednak możliwości oceny poszczególnych metod oceniania i metod weryfikacji zakładanych efektów kształcenia. Podczas spotkania ZO PKA ze studentami wskazali oni jednak, iż w ich ocenie wprowadzanie takich rozwiązań jest zbędne – uzasadniając to zadowoleniem z przyjętych w WSE nieformalnych rozwiązań w tym zakresie. Jako przykład takich rozwiązań wskazali możliwość kontaktu bezpośredniego z władzami WSE i bieżące rozwiązywanie potencjalnych kwestii

problemowych, czy ulepszanie aktualnie stosowanych rozwiązań w zakresie każdego etapu procesu kształcenia. Studenci posiadają wiedzę na temat stosowanej procedury antyplagiatowej i oceniają ją za adekwatną i skuteczną.

6.1.4.

Zasady, warunki i tryb potwierdzania tych efektów Senat Uczelni określił Uchwałą nr 2/2015 w Regulaminie potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza system studiów. Proces potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów nie jest objęty USZJK.

W wizytowanej Uczelni dotychczas nie potwierdzono efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów.

6.1.5.

Monitorowanie losów zawodowych absolwentów w celu oceny przydatności osiągniętych przez nich efektów kształcenia na rynku pracy zostało w USZJK opisane jako *Badanie satysfakcji ze studiów*. Uczelnia właściwie odnosi się do problematyki monitorowania losów zawodowych absolwentów, nie tylko z uwagi na przepisy prawa, ale ich uzasadnienie dla działalności projakościowej. Wyniki badania losów zawodowych służą do modyfikacji programów kształcenia pod kątem ich przydatności na rynku pracy. Jak poinformowano Zespół oceniający w czasie wizytacji, monitoring losów zawodowych absolwentów jest od kilku lat systematycznie realizowany przez Biuro Karier. Badaniem objęci są absolwenci WSE, którzy: ukończyli studia pierwszego lub drugiego stopnia, ukończyli studia i zdali egzamin dyplomowy w danym roku akademickim oraz 3 lata od ich ukończenia. Celem tych badań jest rozpoznanie sytuacji zawodowej absolwentów, w tym dostosowanie kierunków studiów i programów kształcenia do potrzeb rynku pracy.

Na podstawie wyników analizy statystycznej formułowane są wnioski z badań będące przesłankami do określania zaleceń dotyczących realizacji strategii rozwoju Uczelni, a przede wszystkim dostosowywania oferty edukacyjnej, programów i procesu kształcenia do zmieniającego się rynku pracy. Opracowywany przez Biuro Karier raport zawierający wyniki badań, wnioski i zalecenia, przekazywany jest Rektorowi, Prorektorowi ds. studenckich oraz Uczelnianemu Zespołowi ds. Jakości Kształcenia.

Ankieta daje możliwość odniesienia przydatności na rynku pracy osiągniętych efektów kształcenia, jak również wpływu wykształcenia nabytego w Uczelni na karierę zawodową, a także pozwala na wskazanie możliwości ewentualnego rozwoju oferty kształcenia. Stworzono zatem w Uczelni możliwość realizacji podstawowych celów, którym powinien służyć monitoring losów zawodowych absolwentów.

WSE prowadziła badania ankietowe wśród absolwentów kierunku – w okresie 3 lat od ukończenia studiów. Jej treść odnosiła się do oceny satysfakcji ze studiowania, oceny poszczególnych składowych procesu kształcenia oraz informacji na temat aktualnej pracy zawodowej. W projektowaniu narzędzia i jego ewaluacji nie uczestniczyli bezpośrednio studenci. Wskazali oni jednak, że nie czują potrzeby uczestnictwa w takich pracach. Na podstawie opracowanych wyników przygotowano raport, który według potrzeb mógł zostać udostępniony przedstawicielom studentów. Zgodnie z informacjami zawartymi w raporcie samooceny ankieta obarczona była niskim stopniem zwrotności. Z związku z tym oraz w związku z oczekiwaniem na informacje o losach zawodowych absolwentów z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego WSE rozważa rezygnację z własnych badań ankietowych. Studenci podczas spotkania z ZO PKA wskazali, iż mają wiedzę o badaniu losów zawodowych absolwentów, jednocześnie wskazując, iż ich zdaniem nie widzą konieczności prowadzenia takich badań.

6.1.6.

USZJK w ramach przyjętych rozwiązań obejmuje weryfikację kadry prowadzącej i wspierającej proces kształcenia. Weryfikacja kadry jest realizowana poprzez systematyczne analizowanie stanu kadr i potrzeb w tym zakresie, a także zapewnienia odpowiedniej jakości kadry dydaktycznej. Działania w tym zakresie są realizowane poprzez wprowadzoną Zarządzeniem Rektora - *procedurę zasad i trybu oceny nauczycieli akademickich*, a także procedury USZJK – *karty hospitacji dydaktycznych* oraz *badanie satysfakcji ze studiów*. Powyższe potwierdzono w czasie rozmów z Pełnomocnikiem Rektora ds. Jakości Kształcenia oraz spotkań z kadrami i studentami.

Prowadzona ocena przyczynia się do monitorowania i podniesienia poziomu jakości kształcenia, do analizowania i oceniania procesu kształcenia, do podejmowania działań eliminujących wszelkie zjawiska patologiczne związane z procesem kształcenia.

W celu zapewnienia właściwej polityki kadrowej nauczyciele akademicki podlegają okresowej ocenie w zakresie zgodności ich kwalifikacji z prowadzonym kierunkiem studiów, pod kątem adekwatności do zakładanych efektów kształcenia, ocenę aktywności naukowej, ocenę podnoszenia przez nich kwalifikacji. W ramach wsparcia kadry dydaktycznej w realizacji procesu kształcenia system przewiduje możliwość organizowania szkoleń uczelnianych dla nauczycieli w zakresie doskonalenia metod i technik dydaktycznych, możliwość publikowania przez nauczycieli w wydawnictwie uczelnianym, uczestniczenie w programach wymiany międzynarodowej, a także nagradzanie najlepiej ocenianych nauczycieli akademickich, oraz finansowanie ich udziału w konferencjach naukowych.

Analiza wyników oceny okresowej, w tym protokołów z ewaluacji i hospitacji zajęć wykazała, iż zalecenia w zakresie doskonalenia realizacji procesu dydaktycznego, są formułowane, a zróżnicowanie ocen świadczy o tym, że proces ten jest rzetelny. Władze Wydziału przeprowadzają rozmowy, w czasie których informuje się o wynikach ocen, a także podjęciu działań naprawczych lub doskonalących (w przypadkach osób, co do których były sformułowane uwagi).

Procedura dotycząca hospitacji zajęć dydaktycznych, obejmuje kompleksową ocenę wizytowanych zajęć (regularność, punktualność, przydatność materiałów dydaktycznych, stosowane metody nauczania, przygotowanie do zajęć) oraz możliwość sformułowanie zaleceń do dalszej poprawy. Proces ten można uznać za służący zapewnieniu i doskonaleniu jakości, bowiem hospitacje te odbywają się regularnie. Ankiety (wg przedmiotów oraz wg prowadzących zajęcia) zawierają różnorodne oceny i wskazówki stanowiące podstawę przez osobę hospitującą słabych elementów procesu dydaktycznego, mogące służyć poprawie jakości pracy prowadzącego zajęcia. Powyższe potwierdziło spotkanie z kadrą prowadzącą zajęcia na ocenianym kierunku studiów oraz rozmowa w Pełnomocnikiem Rektora ds. Jakości Kształcenia.

Przegląd tych działań i stosowanych w ich ramach metod dowodzi, że przedmiotem tej analizy i oceny jest cała sfera aktywności dydaktycznej pracowników. Pracownicy niebędący nauczycielami akademickimi nie są oceniani przez studentów. Wskazane byłoby objęcie tym badaniem również tę grupę pracowników.

6.1.7.

Wnioski z oceny nauczycieli akademickich dokonywanej przez studentów w ocenie jakości kadry naukowo-dydaktycznej skutkują podjęciem działań doskonalących proces kształcenia.

Ankiety oceny nauczycieli akademickich przeprowadza się raz w roku i obejmuje ona cykl zajęć dydaktycznych. Studenci oceniają pracę nauczyciela i zajęcia dydaktyczne, w których uczestniczyli, w następujących parametrach: I. punktualności, II. Zgodności treści zajęć z sylabussem, III. Prawidłowej organizacji zajęć dydaktycznych, IV. Właściwego przekazywania treści, V. Stosowania technik aktywizujących, VI. Stosowania właściwych pomocy dydaktycznych i środków technicznych, VII. Prowadzenia zajęć w warunkach odpowiadających rzeczywistemu środowisku pracy.

Wyniki ankiety, która jest integralnym i istotnym elementem Uczelnianego Systemu Jakości Kształcenia, przekazywane są do przewodniczącego Uczelnianego Zespołu ds. Jakości Kształcenia oraz przewodniczącemu Komisji ds. Okresowych Ocen Nauczycieli Akademickich. Każdy wykładowca, po zakończeniu zajęć dydaktycznych i po wystawieniu ocen, może zapoznać się z dotyczącymi jego osoby wynikami ankiety. Rektor, Prorektorzy mogą przeprowadzać rozmowy z wybranymi nauczycielami akademickimi w celu omówienia wyników ankiet i sformułowania zaleceń dydaktycznych. Wyniki ankiet uwzględniane są jako jeden z elementów oceny nauczycieli akademickich i uwzględniane są przy ustalaniu polityki kadrowej Uczelni. Wyniki zostały udostępnione Zespołowi oceniającemu to anonimowego badania ankietowego, studenckiej oceny nauczycieli akademickich i zajęć dydaktycznych prowadzonych w Uczelni w 2015 roku.

Oceny wystawiane przez studentów podlegają analizie przez Komisję i Rektora, którzy mają obowiązek reagowania, w przypadku ocen skrajnie niskich i przeprowadzanie rozmów z dydaktykami. W czasie wizytacji poinformowano, iż na podstawie wyników oceny okresowej prowadzi się w Uczelni politykę kadrową, a także kontrolę w zakresie regularności i punktualności odbywanych zajęć. Procedura ankietyzacji wpływa na ocenę okresową nauczycieli akademickich w zakresie ich działalności dydaktycznej, co potwierdza analiza wybranych arkuszy oceny okresowej pracownika.

Wyniki tej oceny są przekazywane do Samorządu Studentów. Dzięki temu mają świadomość wykorzystania wyników tej oceny w kształtowaniu polityki kadrowej, związanej nie tylko z negatywnymi wynikami (nie przedłużanie umów z najstarszymi pracownikami), ale i pozytywnym ich wykorzystaniem (np. nagrody). W celu właściwego wykorzystania wniosków z oceny nauczycieli akademickich dokonywanej przez studentów w ocenie jakości kadry zasadna jest ocena stosowanego dotychczas arkusza oceny. Pytania dotyczą m. in. przygotowania merytorycznego, kompetencji i wiedzy nauczyciela, umiejętności przekazywania wiedzy – przejrzystości i zrozumienia zajęć, umiejętności zaangażowania studenta, realizacji programu zajęć, oraz kultury osobistej i postawy nauczyciela wobec studenta. Stosowana forma opracowania wyników z dokonania tej ma charakter danych statystycznych.

Dokumentacja zawierająca ocenę kadry prowadzącej zajęcia na ocenianym kierunku studiów stanowi podstawę prowadzonej przez Komisję ds. Okresowych Ocen Nauczycieli Akademickich i Władze Uczelni polityki doskonalenia jakości realizacji procesu kształcenia przez kadre akademicką oraz polityki kadrowej Uczelni. Wnioski z oceny nauczycieli akademickich, w tym zawartej w ankietach studenckich prowadzą, co stwierdzono analizując przedłożone przez Uczelnię dokumenty, do zmian np. w obsadzie zajęć dydaktycznych (np. odsunięcie od prowadzenia zajęć), organizowaniem szkoleń z zakresu doskonalenia metod i technik dydaktycznych, a także do podejmowania decyzji o przedłużaniu zatrudnienia.

Studenci dokonują oceny nauczycieli akademickich po zakończonych zajęciach poprzez ankietę w systemie USOSweb. Analiza ankiety pozwala stwierdzić, iż narzędzie to w sposób krótki, lecz adekwatny pozwala na rzetelną ocenę nauczyciela przez studenta. Wyniki ankiet są zbiorczo opracowywane w odniesieniu do każdego nauczyciela i przedmiotu. Wnioski z ocen są wykorzystywane w okresowej ocenie nauczycieli akademickich, a ich wartość jest taka sama jak pozostałych składowych oceny. Studenci podczas spotkania z ZO PKA pozytywnie ocenili przyjęty system badań ankietowych, uznali go za adekwatny oraz skuteczny. Wskazali, iż nie czują potrzeby otrzymywania końcowego raportu, czy podsumowania z przeprowadzonej ankietyzacji. Dodatkowo podkreślili istniejące rozwiązania nieformalne przyjęte w WSE do jakich głównie zaliczyli możliwość bezpośredniego kontaktu z władzami.

6.1.8.

Wdrożony w Uczelni USZJK w ramach procedur mających na celu ocenę zasobów materialnych, w szczególności ich zgodności z zakładanymi efektami kształcenia, przewiduje *analizę zasobów materialnych, w tym infrastruktury oraz środków wsparcia dla studentów*. Elementy, które podlegają tej ocenie to: ocena warunków kształcenia, zaplecza bibliotecznego, dostępność do komputerów i Internetu.

W czasie wizytacji władze Uczelni poinformowały, iż w proces zapewnienia właściwej jakości kształcenia włączani są prowadzący zajęcia poprzez obowiązek dbania o odpowiednie zaplecze dydaktyczne niezbędne do prowadzenia zajęć, zwłaszcza przy doborze metod ich realizacji. Stan techniczny sprzętu komputerowego na bieżąco jest monitorowany przez informatyka, natomiast dział gospodarczy monitoruje ogólny stan bazy dydaktycznej. W przypadku zgłoszenia przez nauczycieli akademickich, studentów lub pracowników administracyjnych usterek lub braków są one na bieżąco uzupełniane. Analiza zapotrzebowania na materiały dydaktyczne jest prowadzona na bieżąco, na wniosek zainteresowanych. Zarówno studenci jak i nauczyciele akademicy mogą zgłaszać zapotrzebowanie na konkretne publikacje do kierownika biblioteki, które są sukcesywnie nabywane w celu zwiększenia dostępu do księgozbioru, oraz jego aktualności. Studenci, zgłaszają zapotrzebowania na dofinansowanie z tytułu np. udziału w konferencjach i taką pomoc otrzymują po złożeniu podania do Rektora. Studenci mają także możliwość dokonania oceny bazy dydaktycznej wykorzystywanej do realizacji praktyk studenckich, bowiem ich opinie są przekazywane do Pełnomocnika Rektora ds. Praktyk Studenckich.

W WSE nie przewidziano proceduralnej oceny przez studentów zasobów materialnych i środków wsparcia w procesie kształcenia. Studenci podczas spotkania z ZO PKA wyrazili opinie, iż ich zdaniem – w związku z dużym stopniem odczuwanej satysfakcji z tych czynników – nie czują potrzeby wprowadzenia procedury oceny w tym zakresie. Zdaniem studentów bardziej efektywniejszy jest bezpośredni kontakt z władzami i bieżące rozwiązywanie problemów.

6.1.9.

Sposób gromadzenia, analizowania i dokumentowania działań dotyczących zapewnienia jakości kształcenia został ujęty w USZJK jako jego element. Nie określono jednak procedur mających na celu dokonywanie oceny przyjętego systemu gromadzenia i analizy danych oraz dokumentowania działań dotyczących zapewnienia jakości kształcenia.

Wg informacji uzyskanych w czasie wizytacji dokumentacja dotycząca działań dotyczących zapewnienia jakości kształcenia jest przechowywana u Pełnomocnika ds. jakości kształcenia. W przypadkach wymagających analizy sporządzane są sprawozdania podsumowujące wyniki tych analiz, sprawozdanie z realizacji efektów kształcenia, analiza losów absolwentów, badanie satysfakcji studentów, Uchwały Senatu i Zarządzenia Rektora przechowywane są w Rektoracie. Po analizie tej dokumentacji wszelkie uwagi są weryfikowane i w ramach doskonalenia jakości kształcenia prowadzone są działania doskonalące.

W czasie wizytacji przedłożono dokumenty potwierdzające, iż elementy funkcjonowania systemu zapewnienia jakości kształcenia, a opisane w kryteriach 6.1.1. – 6.1.7 są przedmiotem obrad jednostek je realizujących. Są to: protokoły Senatu, sprawozdania Uczelnianego Zespołu ds. Jakości Kształcenia w roku 2015, sprawozdanie z realizacji efektów kształcenia w roku akademickim 2013/2014 oraz raport „Wyniki badania losów zawodowych absolwentów WSE w Białymstoku”

Wydziałowej Rady ds. Jakości Kształcenia. Analiza danych zawartych w tych sprawozdaniach ma charakter interpretacji ilościowych (w postaci dokładnych statystyk) oraz analiz jakościowych.

6.1.10.

USZJK zawiera informacje na temat udostępniania informacji o toku studiów, tj. wczesnego informowania studentów o zmianach w planowanych zajęciach, harmonogramie zajęć i konsultacji z nauczycielami akademickimi, terminach zaliczeń przedmiotów, zasadach rekrutacji określonych przez Senat, regulaminie studiów, regulaminie dyplomowania. Informacje te są przekazywane na stronie internetowej Uczelni. Wdrożony w Uczelni USZJK nie przewiduje procedur mających na celu dokonywanie oceny dostępu do informacji o programie kształcenia oraz o jego wynikach.

W czasie wizytacji poinformowano, iż w zakresie polityki informowania studentów nt. efektów kształcenia oraz innych istotnych dla procesu dydaktycznego elementów, Uczelnia realizuje powszechnie obowiązujące standardy w tym zakresie. Kierunkowe i przedmiotowe efekty kształcenia oraz informacje o sposobach ich oceny i weryfikacji znajdują się w sylabusach, które są przekazywane studentom podczas pierwszych zajęć. Plany studiów są dostępne na stronie internetowej, która zawiera również podstawowe informacje ogólnouczelniane dotyczące zasad rekrutacji, organizacji roku akademickiego. Studenci drogą elektroniczną w ramach systemu USOS mają bieżący dostęp do informacji o wynikach sesji egzaminacyjnych. W roku 2015 roku przebudowano stronę internetową. Wszelkie zamieszczane informacje są na bieżąco aktualizowane. Informacje dotyczące jakości kształcenia zamieszcza na stronie oraz dba o ich aktualność Pełnomocnik Rektora ds. jakości kształcenia.

Oceniając powyższe należy uznać je za w pełni zapewniające wszystkim interesariuszom wewnętrznym dostęp do informacji o procesie kształcenia i jego wynikach w stopniu odpowiadającym ich potrzebom.

W WSE nie przewidziano procedury zapewniania dostępu do informacji na temat programu i procesu kształcenia. Na podstawie analizy stanu faktycznego, jak również z informacji uzyskanych przez ZO PKA od studentów wskazać należy, iż na podstawie nieformalnych rozwiązań ugruntowanych od lat w WSE studenci mają zapewniony bieżący dostęp do wszystkich aktualnych informacji (poprzez stronę internetową, system USOSweb oraz gabloty informacyjne). W ocenie studentów nie ma konieczności proceduralnej regulacji tej kwestii.

6.2.

Dokonując oceny skuteczności Uczelnianego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia (USZJK) w Wyższej Szkole Ekonomicznej w Białymstoku i jego wpływu na podnoszenie jakości kształcenia na kierunku *ekonomia* należy stwierdzić, że wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia został zbudowany i funkcjonuje. Potwierdzeniem tego są, z jednej strony, wewnętrzne akty prawne, które regulują podstawowe zagadnienia dotyczące zapewnienia jakości kształcenia. Z ich analizy wynika, że obejmują one wszystkie obszary mające wpływ na jakość kształcenia. Te

wewnętrzne regulacje prawne są spójne i zgodne z obecnie obowiązującymi przepisami. Z drugiej strony takim weryfikatorem tego, że System jest zbudowany i funkcjonuje jest treść punktu poprzedniego niniejszego Raportu, w którym opisano stan wdrożenia systemu w kontekście jego kluczowej funkcji, którą jest systematyczne monitorowanie, ocena i doskonalenie realizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

Analizując budowę wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia na podkreślenie zasługuje zrównoważenie wszystkich czterech aspektów Systemy, jego funkcji, procedur, jednostek organizacyjnych realizujących funkcje oraz instrumentów. Wszystko dostosowane jest do wielkości Uczelni. Uwzględnia także podstawowy cel Systemu, którym jest budowa kultury jakości kształcenia, i wykorzystywanie jej wyników do doskonalenia koncepcji kształcenia także na kierunku *ekonomia*. Należy odnotować użyteczność praktyczną składników Systemu i zauważyć, że podniesione tu jego atrybuty stanowią podstawę jego skuteczności.

Dokonując oceny funkcjonowania systemu, w tym szczególnie jego skuteczności należy podkreślić, że Zespół Oceniający PKA zidentyfikował szereg działań mających na celu rozwój kultury jakości kształcenia. Podejmowane są one przez władze Uczelni i podmioty funkcjonujące na rzecz doskonalenia jakości kształcenia, ale także interesariuszy wewnętrznych studentów i pracowników naukowo-dydaktycznych oraz interesariuszy zewnętrznych - przedstawicieli podmiotów otoczenia społeczno-gospodarczego. Działania te potwierdzono w toku krytycznej analizy i oceny dokumentacji będącej w dyspozycji Zespołu Oceniającego, informacji pozyskane w toku rozmów z władzami Wydziału i pracownikami oraz z różnymi grupami interesariuszy zewnętrznych.

Oceniając te przedsięwzięcia z merytorycznego punktu widzenia należy zauważyć ich kompleksowość. Obejmują one niemal pełne spektrum działań wynikających z budowy Systemu. Uwzględniają podstawowe czynniki determinujące jego funkcjonowanie. Zidentyfikowane w toku wizytacji przedsięwzięcia pokazują zakres działań składających się na skuteczność Systemu.

Wszystko to w sposób jednoznaczny upoważnia do pozytywnej oceny skuteczności Uczelnianego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia, jego wpływu na podnoszenie jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów, jak również wykorzystywanie do prowadzenia przedsięwzięć zmierzających do jego doskonalenia.

3. Uzasadnienie oceny:

Podsumowując można zatem stwierdzić, iż USZJK obejmuje obszary mające wpływ na jakość kształcenia. System jest spójny. Zakres, systematyczność i kompleksowość ocen efektów kształcenia oraz przedmiotów je realizujących sprzyja ich doskonaleniu. Identyfikuje się udział interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych, którzy mają wpływ na kształtowanie efektów kształcenia. Efekty kształcenia są także projektowane z uwzględnieniem oczekiwań rynku pracy. Monitorowanie stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia na wszystkich rodzajach zajęć i na każdym etapie kształcenia służy do ich doskonalenia. Monitorowanie oraz przegląd zakładanych efektów kształcenia jest prowadzony w ciągu roku akademickiego (systematycznie), a ich wynikiem jest udoskonalenie programów kształcenia.

Proces weryfikacji osiągnięcia efektów kształcenia jest prowadzony przez nauczycieli akademickich na wszystkich formach i rodzajach zajęć dydaktycznych oraz metodami zapewniającymi skuteczną weryfikację stopnia osiągnięcia tych efektów.

Uczelnia wprowadziła zasady, warunki i tryby potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów stosowną Uchwałą Senatu. Proces potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów nie jest objęty WSZJK.

Monitorowanie karier zawodowych absolwentów Uczelni wchodzi w zakres WSZJK, a jego wyniki są wykorzystywane do oceny przydatności na rynku pracy osiągniętych przez nich efektów kształcenia.

USZJK w ramach przyjętych rozwiązań weryfikuje prawidłowość polityki kadrowej poprzez weryfikację kadry prowadzącej i wspierającej proces kształcenia. Weryfikacja kadry jest realizowana jest poprzez systematyczne analizowanie stanu kadry i potrzeb w tym zakresie, staranny dobór i zapewnienie odpowiedniej jakości kadry dydaktycznej, przestrzeganie przepisów dotyczących wymagań kwalifikacyjnych przy zatrudnianiu i przydzielaniu obowiązków dydaktycznych pracownikom.

Ocena kadry realizującej proces kształcenia dokonywana przez studentów, jako aspekt USZJK realizowana jest w sposób kompleksowy, co umożliwi regularne monitorowanie jakości procesu

dydaktycznego.

USZJK monitoruje proces wsparcia dla studentów oraz warunki kształcenia i organizacji studiów.

W ramach USZJK nie ocenia się przyjętego systemu gromadzenia dokumentacji, analizowania i dokumentowania działań dotyczących jakości kształcenia, jednak bieżące rozmowy z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi – w przypadku wystąpienia nieprawidłowości w działaniu systemu w tym obszarze - dają możliwość natychmiastowej reakcji na stwierdzone uchybienia.

W zakresie polityki informowania studentów nt. efektów kształcenia oraz innych istotnych dla procesu dydaktycznego elementów Wydział realizuje powszechnie przyjęte standardy w tym zakresie. Zidentyfikowano udział interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych we wszystkich obszarach objętych USZJK.

Zespół Oceniający po dokonaniu analizy i oceny skuteczności Uczelnianego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia funkcjonującego w Wyższej Szkole Ekonomicznej w Białymstoku oraz wykorzystania jej wyników do doskonalenia systemu uznaje podjęte przez Uczelnię działania za kompleksowe i realizowane w sposób kompleksowy i systematyczny.